

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἑβδομος

Συνδρομή ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ
1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

5 Μαΐου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΣΩΠΙΟΥ

Κ. Ασωπίου

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή ἀπεσπίασθη ἐκ τῆς ἐπομένης ἀφελούσης ἐπιστολῆς, ἣν ὁ φείμνηστος διδάσκαλος ἔγραψε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του. Σ. τ. Δ.

Καλέ μου φίλε καὶ συμπατριῶτα κύριε Π. Λάμπρε, ἔχετε βεβαίως τὰ Ἱταλο-Ἑλληνικὰ τοῦ κυρίου Σ. Ζαμπελίου. Ἐὰν δὲ ἡμπορῆτε, μερίστην χάριν θέλετε μοὶ κάμει νὰ μοὶ τὰ δανείσητε πρὸς καιρὸν. Ἐπιθυμῶ νὰ τὰ ἀναγνώσω, ἵνα μεταδῶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον κάλιον κατηρτισμένους.

Ὁ γηραιὸς καθηγητὴς
καὶ παλαιὸς φίλος
Κ. ΑΣΩΠΙΟΣ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΑΣΩΠΙΟΥ

Τοῦ Θεσῆως ὁ πατήρ, ὁ Λίγευς, ἐνυμφεύθη ἐν Τροιζῆνι τὴν θυγατέρα τοῦ Πιθῆως Αἰθραν, ἔγκυον δ' αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀναχωρῶν ἀπέλιπεν αὐτῇ ξίφος καὶ πέλιδα, κρύψας αὐτὰ ὑπὸ πέτραν μεγάλην. εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. «Ἄν υἱὸς ἐκ σοῦ γεννηθῇ, ἅμα ἐνῆλιξ γένη, εἰπὲ πρὸς αὐτὸν ν' ἀναστήσῃ τὴν πέτραν, καὶ νὰ λάβῃ τὰ ὑπ' αὐτὴν κεκρυμμένα σήμαντρα τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ καταγωγῆς.» Τουτέστιν, ὅσοι ἄνθρωποι ἐκ πολλοῦ σπέρμα ἀνδραγαθίας κληρονομοῦσι, κατ' ἀνάγκην αὐτόφυτον καὶ διαρκῆ πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἀρετὴν.

Τοῦ λαοῦ δὲ τὰ τέκνα εἶναι ἀπηλλαγμένα τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως;

Τοῦ λαοῦ τὰ τέκνα γεννῶνται ἐν σπηλαίῳ καὶ ἀνακλίνονται ἐν φάτνῃ, ἂν δὲ ὁ Θεὸς δὲν στείλῃ πρὸς αὐτὰ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, μένουσιν ἔρποντα ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ἡ κλίμαξ δὲ, ἣν ὁ Ἰακώβ καθ' ὕπνου εἶδεν, εἶναι ἀληθής, διότι οἱ ἀγγελοι τοῦ Θεοῦ δὲν παύουσι καταβαίνοντες ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, οὓς αὐτὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν ἀφορίζει πρὸς ἀνάπλασιν τῶν ἐθνῶν.

Τρεῖς δ' ἐν ἀνθρώπου μορφῇ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἡπειρώτην Κωνσταντῖνον Ἀσώπιον ὁ Θεὸς ἀγγέλους, τὸν Ζῶν Καπλάνην, τὸν Ἀθανάσιον Ψαλίδαν, καὶ τὸν λόρδον Γυίλφορδ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐδέχθη αὐτὸν ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ, καὶ ἔθρεψεν αὐτὸν κατὰ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἡμέρας,

ὁ δὲ δεύτερος ἐδίδαξεν αὐτὸν, καὶ ὁ τρίτος τέλειον αὐτὸν ἀνέδειξεν ἰδίαις δαπάναις.

Πρῶτος δὲ τοῦ Ἀσωπίου ἱστοριογράφος εἶναι αὐτὸς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Ψαλίδας· τὰδε περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν Καπλάνην κατὰ τὸ ἔτος 1803 γράφων·

«Ἡ εὐγενεία σας διωρίσατε τρεῖς μαθητὰς » ἐκ Γραμμενουπόλεως, καὶ ἐγὼ ἐπρόσθεσα ἀκόμῃ δύο, καὶ ἔγειναν πέντε, καὶ ἔχω τὸ μάτι μου ἐπάνω τους τόσον, ὅπου εἰς δύο χρόνους » τὸν ἕνα, ὅπου τὸν ἐπικαλοῦμεν Ἀσώπιον, θέλετε τὸν ἰδεῖ καὶ θέλετε εἰπεῖ αὐτοῦ εἰς τὴν Μόσχαν, ὅτι εἰς μάτην τὰ λάσσα της (κληροδοτήματα) δὲν ἐξοδεύονται, καὶ θέλει χαρῇ ἢ ψυχῆ σας, καθὼς χαίρεται ἡ ἐδική μου τώρα.

» Γραμμενιάταις, ὅπου λαμβάνουν λάσσον, εἶναι τέσσαρες, Κωνσταντῖνος, Ἰωάννης, Κώνστας, καὶ Ἀναστάσιος. Τοῦ ἐνὺς Γραμμενιάτου, τοῦ Κωνσταντῖνου, σὰς περικλείω ἕνα γύμνασμα ῥητορικόν.»

Τὸν Ψαλίδαν δὲ τὸν μακαρίτην ἀπεικονίζουσι τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὸν Καπλάνην λόγια·

«Ὅσάκις στοχάζομαι τὴν δυστυχίαν τῆς πατρίδος μας καὶ σὲ τὸν ἀνακουφιστὴν αὐτῆς καὶ εὐεργέτην, γεμίζου τὰ μάτια μου ἀπὸ δάκρυα ἡδονῆς καὶ ἄλγους εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν, καθὼς καὶ τώρα ὅπου σὰς γράφω, τὰ μάτια μου δακρύων πλήρη εἶναι. Καὶ τοῦτο τὸ πάθος εἶναι μικτόν, καὶ δὲν ἔχομεν μήτε ὄνομα εἰς κάμυϊαν γλῶσσαν, ἐπειδὴ μήτε λύπης μόνης εἶναι τὰ δάκρυα, μήτε χαρᾶς μόνης.

» Αὐτὰ, αὐτὰ, γενναιοτάτε, εἶναι ὅπου μὲ κἀμνουν νὰ μὴν αἰσθάνωμαι κἀνένα κόπον, καὶ νὰ παραδίδω ἐπτά κλάσεις τὴν ἡμέραν, εἰς ὁκτὼ ὥρας, τέσσαραις πρὸ τοῦ γεύματος, καὶ τέσσαραις μετὰ τὸ γεῦμα, ἐπειδὴ βλέπω τὴν δυστυχίαν τῆς πατρίδος ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, βλέπω καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὅτι ὑπὸ Θεοῦ ἡ ζωὴ » σοὶ ἐδόθη, ὅχι διὰ τὴν ζήσῃς, ἀλλὰ νὰ ζήσῃς » διὰ τὴν ζωοποιήσῃς τοὺς ἄλλους.»

Κατὰ δὲ τὸν τρόπον τῶν λόγων τοῦ Ψαλίδαν γίνεται ἡ ἀνά μέσον τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου διδασκάλου διαφορὰ. Ὁ πρῶτος εἶχεν ἀποστολὴν τὸ διδάσκειν· ὁ δεύτερος μετέροχται αὐτὸ ὡς ἐπάγγελμα. Ὁ πρῶτος ἐλάλει ἀπὸ καρδίας· τοῦ δευτέρου μάλιστα κινεῖται τὰ χεῖλη.

Συμπληρώσας ὁ Ἀσώπιος τὰς σπουδὰς αὐτοῦ

ἐν τῇ τῶν Ἰωαννίνων σχολῇ μετέβη εἰς Τεργέ-
στην, ὅπου ἐχορηγίετο διδασκαλίας τῆς ἐκείσε
ἐθνικῆς σχολῆς ἐπὶ τέσσαρα ἔτη. Ἐκείθεν δὲ ἐ-
κλήθη ὑπὸ τοῦ λόρδου Γουίλφορντ καὶ μετ' ἄλλων
πολλῶν ἐστάλη πρὸς τελειοποιήσιν αὐτοῦ εἰς τὰ
πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, διὰ τὴν χρησιμεύσιν
μετέπειτα ὡς καθηγητῆς τῆς ἰονίου ἀκαδημίας,
δι' ἧς, συμπράττοντος τοῦ Καποδιστρίου, ὁ λόρ-
δος ἐπεχείρησε νὰ φωτίσῃ τοὺς παῖδας τῶν Ἑλ-
λῆνων. Ἄν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἡ ἐλληνικὴ ἐμιμῆτο
τὸν Γουίλφορντ, ἂν παρεσκεύαζε δηλαδὴ τοὺς κα-
θηγητάς πρὶν ἢ ἀνοίξῃ σχολεῖα, καὶ τὰ ἐκπαι-
δευτήρια τὰ ἐλληνικὰ, καὶ ἡ ἐλληνικὴ νεολαία,
καὶ αὕτη ἡ ἐλληνικὴ πολιτεία ἄλλην ἤθελον ἔ-
χει ὄψιν.

Ὁ Ἀσώπιος δὲ, ὡς πρὸς τὴν μάθησιν καὶ τὸν
τρόπον τῆς διδασκαλίας, πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὰ
γερμανικὰ πανεπιστήμια, ἦτο συνέχεια τῶν πα-
λαιῶν τοῦ γένους διδασκάλων. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς
κλήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ λόρδου ἀρχεῖται ὁ περὶ
τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων νεω-
τερισμός. Ὁμολογουμένως δὲ εἰσαγωγὴς τῆς
εὐρωπαϊκῆς διδασκαλίας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ Ἀ-
σώπιος, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ λόρδου, ὅστις ἰ-
δοὺ τί πρὸς τὸν ἐν Γοτίγγη τελειοποιούμενον ἀ-
γαπητὸν αὐτοῦ ὑπότροπον ἐκ Βενετίας ἐλληνιστὶ
γράφει·

«Αγαπητέ μου κὺρ Ἀσώπιε,

Ἐπειδὴ ἡ εἰς σύστασιν παιδαγωγείων ἐπιτη-
»δεῖα σχολή, διὰ τὴν ὁποίαν ἐστάλης, ὅχι μό-
»νον αὐτοῦ, ἀλλὰ μήτε εἰς ἄλλο μέρος τῆς Γερ-
»μανίας, ὅθεν ἐπέερασα, εὐρίσκεται, ἀνάγκη νὰ
»ἐξοικονομηθῇ αὐτοῦ ὁ καιρὸς σου, καὶ νὰ διευ-
»θυνηθῇ ἡ σπουδὴ σου εἰς ἄλλο ἐπιχείρημα, ὡ-
»σπερ εἰς τὴν ἰόνιον παιδείαν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς
»τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας ἐξ ἀρχῆς ἐνησχολήθης,
»καλὸν μὲ φαίνεται νὰ ἐξακολουθήσῃς τὸν ἴδιον
»δρόμον, διὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτὸ τὸ εἶδος κατὰ
»τὴν ἀναλυτικὴν τῶν Εὐρωπαίων μέθοδον.

Ἡ συνήθης παράδοσις τῶν σχολείων τῆς Ἑλ-
»λαδος, ἂν δὲν λανθάνωμαι, ἀπέβλεπε μόνον τὴν
»διασάφισιν τῶν λέξεων, τὸ τεχνολογικόν, ὁρ-
»θογραφικόν, καὶ συντακτικόν τῆς παλαιᾶς γλώσ-
»σης, ἔλειπε δὲ ἐκείνη ἡ ἀναλυτικὴ τάξις, ἡ ὁ-
»ποία διαμελίζουσα τὰς χάριτας τοῦ λεκτικοῦ,
»ἀναπτύσσουσα τὰς ἐννοίας καὶ τοὺς σκοποὺς,
»διδάσκουσα τὸν τρόπον καὶ τὴν μέθοδον τῆς
»συγγραφῆς τῶν παλαιῶν, καὶ παραβάλλουσα
»αὐτοὺς μὲ ὅσους εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον εἶδος ἐνη-
»σχολήθησαν, φωτίζει τὸν νοῦν τῶν ἀκροατῶν,
»καὶ μὲ τὸν λύχον τῆς ὁρθῆς κρίσεως καὶ ἀνα-
»λυτικῆς δυνάμεως τὸν ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς καὶ ἀ-
»προσκούστως εἰς τὴν καθαρὰν γνῶσιν, ὅχι λέ-
»ξεων ἀπλῶς, ἀλλ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ
»τῆς πραγματικῆς συρράφης τῶν συγγραμμάτων.

Αὕτη ἡ μέθοδος, χωρὶς τῆς ὁποίας πλανᾶ-
»ται ὁποῖος ἐλπίζει νὰ μάθῃ τὴν σοφίαν μιᾶς ὁ-

»ποιασδὴποτε γλώσσης, εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὰ
»σχολεῖα τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀναγκαιοτάτη νὰ εἴ-
»συχθῇ εἰς τὰ μελετώμενα τῶν ἰονίων ἐπαρχιῶν
»κοινὰ ἐκπαιδευτήρια.

Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ εἶδος κρίνω εὐλογον νὰ
»ἐνασχολήθῃς καὶ ὅλως διόλου ν' ἀφιερῶς τὰς
»μελέτας σου, καταγινόμενος εἰς τὴν ἀνάλυσιν
»τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, διὰ τὴν διδασκαλίαν αὐ-
»τὸ τὸ εἶδος ἐξ ἐπαγγέλματος, ὡς εἰς τῶν λοι-
»πῶν διδασκάλων. Ἰδοὺ ὁποῖος πρέπει νὰ ᾔῃαι
»ὁ δρόμος τῆς σπουδῆς σου, εἰς τὸν ὁποῖον σὲ
»ὁδηγοῦσι τὰ αὐτοῦ παραδιδόμενα κοινὰ φιλο-
»λογικὰ μαθήματα.

Βενετία, 25 ἰανουαρίου 1819. Ὁ εἰλικρινὴς σου
»ΓΓΙΑΦΟΡΑ.»

Ἀλλ' ἐκπαιδευμένου τοῦ Ἀσωπίου ἐν Γερ-
»μανίᾳ ἐκρήγνυνται ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις, καὶ
τοῦ λόρδου οἱ ὑπότροφοι ἐκκαίονται, καὶ τινες
»λειποτακτοῦσι, παρ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Ἀσώπιος
μετ' αὐτῶν. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ λόρδος γράφει
πρὸς αὐτὸν ἐκ Λονδίνου γαλλιστὶ περὶ τοῦ τὰδε·

«Αγαπητότατέ μου Ἀσώπιε,

Μετὰ χαρᾶς ἐπληροφόρηθην, ὅτι μένεις ἐν Βε-
»ρολίῳ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὴν ἰόνιον
»ἀκαδημίαν ὑποσχέσεών σου, καὶ δὲν ἔδραμες
»ν' ἀναμιχθῇς εἰς ἐπιχείρημα κατ' ἐμὲ λίαν σφα-
»λερόν. Δύνασαι νὰ ὠφελήσῃς τὸ ἔθνος σου διὰ
»τῶν γραμμάτων μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ὀπλῶν.

Λυποῦμαι, διότι ὁ καλὸς σου Θεόκλητος, ἀ-
»νοήτως φερόμενος, ὑπῆγεν. Ἐλπίζω ὅμως, ὅτι
»θα σκεφθῇ ὠριμώτερον, καὶ θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ-
»φείλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θέσιν του, διότι
»εἰς ἱερέα ἀρμυρίζει τὸ κήρυγμα τοῦ Θεοῦ λόγου,
»καὶ ὅχι τοῦ πολέμου τὸ στάδιον.

Χαῖρε, ἀγαθὲ μου φίλε. Νόμιζέ με δὲ πιστό-
»τατον καὶ φίλτατον ἐξ ὅλης ψυχῆς ὑπηρέτην
»σου.

Ἐν Λονδίῳ, 10 ἰουλίου 1821. Ὁ Κόμης ΓΓΙΑΦΟΡΑ.»

Ἀλλ' ὅ,τι πρὸ πάντων ἐπεδίωκεν ὁ ἀγαθὸς οὐ-
»τος τῆς Ἑλλάδος δαίμων, ὁ καὶ τὸ τῶν ὀρθο-
»δόξων βάπτισμα δεχθεὶς, ἦτο τῆς ἐλληνικῆς Ἐκ-
»κλησίας ἡ ἀνόρθωσις· ἐπὶ τούτῳ δὲ προέτρεπε
τὸν Ἀσώπιον νὰ καταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ
»εὕρῃ τὴν παπαδίαν του, καὶ νὰ γένῃ παπᾶς. Ταῦ-
»τα δὲ σαφηνίζονται ἐκ τῶν παρὰ πόδας ἐπιστο-
»λῶν τοῦ λόρδου·

«Αγαπητέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,

Χαίρω, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς υγείας σου δὲν
»σε ἐμποδίζει νὰ μείνῃς ἐν Παρισίῳ. Σὲ πα-
»ρακαλῶ ὅμως ν' ἀναχωρήσῃς πάραυτα, καὶ νὰ
»μεταβῇς εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἅμα αἰσθανθῇς καὶ
»τὴν ἐλαχίστην ἀδιαθεσίαν. Ἡ υγεία σου εἶναι
»πολυτιμωτάτη, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ῥιψοκιν-
»δυνεύσωμεν.

Εὖρον ἐνταῦθα πλῆθος λογισμάτων, ἐξ Εὐ-
»ρώπης ἐλθόντων, οἵτινες μεγάλως δύνανται νὰ
»χρησιμεύσωσι καὶ διὰ τὴν φιλολογίαν, καὶ δι'

»ἄλλα μαθήματα. Ἀλλὰ φοβοῦμαι, μήπως τι-
»νὲς ἐξ αὐτῶν μεταδώσωσιν εἰς τὴν νεολαίαν
»μᾶς ἰδέας περὶ ὀρθοκείας καὶ πῶς πολὺ φιλοσο-
»φικᾶς, καὶ παντὶ τρόπῳ θὰ προσπαθῶ ὅσον
»ἐνεστί τάχιον νὰ ἀναθρέψω καλῶς τὸ ἱερατεῖον.
»Ἐπὶ τούτῳ ὅμως ἔχω χρεῖαν σοῦ, οὗ τὰ ὀρη-
»σκευτικὰ φρονήματα εἶναι τόσον καλὰ, καὶ ἡ
»ἐπιστήμη τόσον ἐκτεταμένη.

Κέρκυρα, 3 ἰανουαρίου 1823.

Ὁ ὑπεραγαπῶν σε πιστότατος φίλος καὶ ὑπηρέτης σου
»Κόμης ΓΓΙΑΦΟΡΑ.»

«Φίλτατέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,

Ὁ μέγας τῆς Ἐπτανήσου ἀρμυστῆς μοὶ πα-
»ρεχώρησε τὸ ἐν τῇ ἀκροπόλει παλάτιον, ἐν ᾧ
»ἤδη κατοικεῖ. Προτίθεμαι δὲ νὰ τὸ διασκευά-
»σω, καὶ νὰ ἐτοιμάσω αἰθούσας τινὰς πρὸς δι-
»δασκαλίαν μαθημάτων. Σκοπεῖν δὲ νὰ κατοι-
»κήσω ἐν αὐτῷ μετὰ τινῶν νεανιῶν, οἵτινες δια-
»νοοῦνται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν ἱερὸν κλη-
»ρον τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ στεροῦν-
»ται τῶν ἐπιτηδείων, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκ-
»παιδευθῶσιν ἀλλαχοῦ, ἢ ἐνταῦθα. Κατάρθωσα
»δὲ νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸν Θεόκλη-
»τον νὰ ἔλθῃ νὰ ἀναλάβῃ τὴν καθέδραν, τὴν δι'
»τὸν προσδιορισμένην· ἀλλ' ἔχω καὶ σοῦ χρεῖαν,
»ὅχι μόνον διὰ τὴν φιλολογίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ
»τὴν ἐξήγησιν τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἢ
»δι' ἄλλο θεολογικὸν μάθημα.

Ἐχω ἔλλειψιν πολλῶν τῆς θεολογίας καθη-
»γητῶν, ἀπορῶ δὲ ποῦ νὰ τοὺς εὕρω. Καλῶς δὲ
»γινώσκεις ὅτι οἱ ἐνταῦθα κληρικοὶ στεροῦνται
»ἀνατροφῆς. Ἀλλ' εἰμαι βέβαιος, ὅτι θὰ ἐργα-
»σθῇς μετὰ ζήλου ν' ἀναπληρώσῃς ταύτην τὴν
»ἔλλειψιν.

Ἀσχολήθητι, σὲ παρακαλῶ, εἰς μελέτας, αἵ-
»τινες δύνανται νὰ μᾶς βοηθήσωσιν ὡς πρὸς τὰ
»ἐκκλησιαστικά.

Διαμένω μετὰ εἰλικρινεστάτης ἀγάπης πι-
»στός ὑπηρέτης σου,

Κέρκυρα, 28 ἰανουαρίου 1823.

«Φίλτατέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,

Εἶμαι δυσχερῆς, διότι δὲν αἰσθάνεσαι
»πλέον τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν εἶχες, νὰ εἰσέλθῃς εἰς
»τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν τῇ ἀθλίᾳ καταστάσει, εἰς
»ἣν αὕτη εὐρίσκεται, ἦτο δυνατόν νὰ βοηθήσῃς
»αὐτὴν μεγάλως. Ὑπάρχουσι δὲ ἱερεῖς πεπαι-
»δευμένοι, ἀλλὰ παραγνωρίζουσι τὰ καθήκοντα
»τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν ἐπαγγέλματος. Ἐνδεχό-
»μενον ὅμως εἶναι ἡ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν κλη-
»σις νὰ διεγερθῇ πάλιν ἐν σοὶ, θὰ χαρῶ δὲ τότε
»καθ' ὑπερβολήν. Προηγουμένως ὅμως ὀφείλεις
»εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐκλέξῃς τὴν παπαδίαν σου.

Ῥίμινι, 3 μαΐου 1823.

Ὁ εἰς ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶν σε
»ΓΓΙΑΦΟΡΑ.»

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀσώπιος ἐν Κερ-
»κύρᾳ καθηγητῆς τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἐν
τῇ Ἀκαδημίᾳ τῇ ἰονίῳ, προστάτην ἔχων τὸν ἀ-

μίμητον λόρδον, συμπράκτορας δὲ πολλοὺς καὶ
ἀγαθοὺς, ἐν οἷς ὅμως διέπρεπε καὶ διὰ τὴν μά-
»θησιν, καὶ διὰ τὸ πρᾶον καὶ ἀφελὲς αὐτοῦ
»ἦθος.

Ἐλαμψε δὲ ὡς μετέωρον ἐν τῇ ἐλληνικῇ στε-
»ρεώματι ἡ ἀκαδημία ἐκείνη, δεύτερον δὲ τοιοῦ-
»τον σχολεῖον ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπάρξῃ· διότι
ποῦ οἱ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευασθέντες καθηγηταί;
ποῦ πρὸ πάντων ἡ ἐλληνικὴ ἐπανάστασις; Πού
»δηλαδὴ αἱ περιστάσεις ἐκείναι; Καὶ εἰς ἄλλους
τῆς γῆς τόπους εὐδοκίμοισι κέδροι, ἀλλὰ τοῦ
»Λιβάνου αἱ κέδροι ἦσαν τόσον ἐξαιρέτοι, ὥστε ἐκ-
»θαμβὸς ὁ ἱερὸς ποιητὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἀνακράζει,
»Σὺ αὐτὰς ἐφύτευσας.

Τὸν μαθητὴν δὲ δὲν διδάσκει μόνος ὁ καθη-
»γητῆς, ἀλλ' ἡ πόλις, ἐν ᾗ ζῇ, ἀλλ' αἱ περιστά-
»σεις, ἐν αἷς ἀναστρέφεται. Διδάσκων δὲ ἐν ταῖς
»ἡμέραις ἐκείναις ὁ Ἀσώπιος, καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν
»ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐκθειάζων, ἐξέκατε τὰς ψυχὰς
τῶν μαθητῶν, διότι πρόχειρα εἶχε νεώτερα ἀ-
»μιμητοῦ ἀρετῆς παραδείγματα, τὰ Παρὰ ὀλο-
»καύτωμα, τὸ Μεσολόγγιον ὑπὲρ τὰς Πλαταιᾶς,
τὸν Κανάρην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὅποια δὲ δια-
»φορά!

Ὁ Ἀσώπιος ἐφθασεν εἰς τὸ μεσουράνημα αὐ-
»τοῦ ἐν Κερκύρᾳ, ἡ φήμη δὲ αὐτοῦ ἠνάγκασε τὴν
»ἐλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ καλέσῃ αὐτὸν ἰδίως,
καὶ νὰ διορίσῃ αὐτὸν καθηγητὴν τοῦ ἐθνικοῦ πα-
»νεπιστημίου. Ἐπειδὴ δὲ ὅχι μόνον τῆς καλῆς
»γυναικὸς καλὸν καὶ τὸ μετόπωρον, ἀλλὰ καὶ
»παντὸς ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ τρυγία πολλῶν
»οἴνων νέων εἶναι ἀνταξία, ὁ Ἀσώπιος ἐπέμεινε
»δεσπόζων μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτοῦ ἡμερῶν. Δυ-
»στυχῶς δὲ διὰ τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τιμὴν δὲ αὐ-
»τοῦ, καὶ θεοηκῶς στρατηγεῖ, διότι, κατὰ τὴν
»παροιμίαν, πολλοὶ αἱ ναρθηκοφόροι, οἱ βράχοι δὲ
»παῦροι.

Ἦδυνάμην δὲ νὰ ἐπαινέσω τὸν Ἀσώπιον, ἀλ-
»λὰ δὲν τολμῶ, διότι ὁ ἐπαινὸν πρέπει νὰ ᾔῃαι
»κρείσσων τοῦ ἐπαινουμένου. Τοῦτο ὅμως ὀφείλω
»νὰ ἐμολογήσω, ὅτι καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου, καὶ
τῶν ἄλλων τῆς ἰονίου ἀκαδημίας φοιτητῶν, ἂν
»ὁ βίος εἶχέ τι ἀγαθόν, εἶναι κάρπωμα ἐξαιρέτως
τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀσωπίου, ὅστις, παριστα-
»μένου τοῦ λόρδου, ἐστεμμένος καὶ ἐν στολῇ ἀρ-
»χία, ἐν μέσῳ φόβων καὶ ἐλπίδων, ἐδίδασκε καὶ
τὰ παιδάριον, ἐξηγῶν αὐτοῖς τὸ πρὸς τὸν Θεόν,
τὸ πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ πρὸς τὸν πλησίον
καθηκόν. Θέλημα δὲ τοιοῦτον δὲν θὰ ἴδῃ πλέον ἡ
»Ἑλλάς, διότι Γουίλφορντ μὲν ἀδύνατον, Ἀσώπιος
δὲ δύσκολον εἶναι νὰ ἀναγεννηθῇ. Οἱ δὲ ὀρίανθοι
οἱ ἐλληνικοὶ ποῦ;

Ἀπέθανε δὲ ὁ αἰετὶς διδασκαλίας γέρον, ἐ-
»σχατογέρον· τοῦτο δὲ ἐχρησίμευσε καὶ πρὸς δό-
»ξαν αὐτοῦ, καὶ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ γένους τοῦ
»ἐλληνικοῦ· ἐπεβάρυνεν ὅμως ἐμὲ, τὸν ἀβούλως
»ἀναδεχθέντα νὰ γράψω τι περὶ αὐτοῦ, διότι, κατὰ

τὸν Κάτωνα, «Χαλεπόν ἐστι, βεβιωκότα μετ' ἄλλων, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι.»¹ Γ. ΖΑΧΙΟΥ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀδοποιοντάς.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνίματα· ἔτι σελ. 257.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φίξ συνάπτει ἀμέσους σχέσεις μετὰ τοῦ Φιλέα Φόγ.

Διαρκούσης τῆς σκηνῆς ταύτης, ἥτις ἐμελλεν ἴσως τοσοῦτον σοβαρῶς νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ μέλλον του, ὁ κ. Φόγ, συνοδεύων τὴν κ. Ἀουδά, περιεφέρετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀγγλικῆς πόλεως. Ἀφοῦ ἡ κ. Ἀουδά ἐδέχθη τὴν προσφορὰν του, προτεινάντος νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὥφειλεν οὗτος νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν λεπτομερῶς ἀναγκαίων εἰς τοιαύτην μακρὰν ὁδοποιίαν. Οὐδόλως ἦτο παράδοξον νὰ περιέρχεται τὴν γῆν εἰς ἄγγλος ὡς αὐτός, ἕνα μόνον φέρων ὁδοποιικὸν σάκκον· γυνὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην ὁδοποιίαν ὑπὸ τοιούτους ὁρους, καὶ ἀνάγκη παρίστατο ν' ἀγορασθῶσιν ἐνδύματα καὶ σκεύη ὁδοποιικά. Τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην ἐξεπλήρωσεν ὁ κ. Φόγ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν γαλήνης, καὶ πρὸς πάσας τὰς παρατηρήσεις τῆς νεαρᾶς χήρας, ἣν ἐστενοχῶρει τοσαύτη εὐγένεια, ἀπήντα πάντοτε τυπικῶς καὶ ἀμεταβλήτως:

— Εἶνε χάριν τοῦ ταξιδίου μου καὶ ἐντὸς τοῦ προγράμματός μου.

Τῶν ἀναγκαίων ἀγορῶν γενομένων, ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐπανεκάμψαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἐγευμάτισαν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, πολυτελέστατα παρατεθείσαν. Μετὰ δὲ τοῦτο ἡ κ. Ἀουδά, κεκμηκυῖα, ἀνέβη εἰς τὰ δώματά της, ἀφοῦ πρῶτον ἐσφινξεν ἀγγλιστὶ τὴν χεῖρα τοῦ ἀπαράχου σωτῆρός της, ὅστις ἐνέκυψε καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Χρόνου καὶ τῶν Εἰκοτογραφικῶν Νέων.

Ἄν ἦτο ἄνθρωπος δεκτικὸς οἰαςδήποτε ἐκπλήξεως, θὰ ἐξεπλήσσετο βεβαίως μὴ βλέπων ἐμφανιζόμενον τὸν ὑπνρέτην του κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου. Γνωρίζων ὅμως, ὅτι τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Ὑοκοχάμας δὲν ἀνεχώρει πρὸ τῆς ἐπαύριον πρωῒας, οὐδόλως ἀνησύχησεν. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον πρωῒαν ἐσήμανεν ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ Πονηρίδης δὲν ἐφάνη.

Ἀδελφον τί διελογίσθη ὁ ἐντιμος εὐπατρίδης, μαθὼν ὅτι ὁ ὑπνρέτης του δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἐλάβεν ἄπλως τὸν σάκκον του, εἰδοποίησε τὴν κ. Ἀουδά, καὶ ἐμήνυσεν ἐν φορεῖον.

Ἦτο ὀγδόη ὥρα τῆς πρωῒας, ἡ δὲ πλημμυρίς,

1. Ἀπὸ τῶν ἡμερολογίων.

ἦν ἐμελλε νὰ ἐπωφεληθῇ τὸ Καρνάτικ, ὅπως διαπλεύσῃ τοὺς πόρους, ἐμελλε νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τὰ ὁρισμένα τὴν ἐννάτην καὶ ἡμίσειαν. Ἀφ' ἑξῆς τοῦ φορείου πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου, ἀνέβησαν εἰς τὸ ἀνετον ἐκεῖνο μέσον μεταφορᾶς ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά, τὰ δὲ σκεύη ἐπηκολούθησαν ἐπὶ μονοτρόχου ἀμαξίου.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν οἱ ὁδοιποροὶ κατέβαινον εἰς τὴν ἐπιβάθραν, καὶ ὁ κ. Φόγ ἐμάνθανεν, ὅτι τὸ Καρνάτικ εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν προτεραίαν ἐσπέραν. Οὕτω δὲ οὗτος, προσδοκῶν νὰ εὕρῃ τὸ τε ἀτμοκίνητον καὶ τὸν ὑπνρέτην του, εὕρισκετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στερηθῇ ἀμφοτέρων. Οὐδὲν ὅμως σημείων ἀδημονίας ἐφάνη ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἡ κ. Ἀουδά ἐθεώρει αὐτὸν ἀνησύχως, ἤρκεσθη ν' ἀπαντήσῃ:

— Εἶνε ἔκτακτον συμβάν, κυρία μου, τίποτε περισσότερον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνθρωπὸς τις, παρατηρῶν αὐτὸν προσεκτικῶς, τὸν ἐπλησίασεν. Ἦτο δὲ ὁ ἐπιθεωρητὴς Φίξ, ὅστις χαιρετίσας αὐτόν, τῷ εἶπε:

— Εἴσθε καὶ σεῖς, νομίζω, κύριε, εἰς τῶν ἐπιβατῶν τοῦ Ῥαγγού, τὸ ὅποιον ἐφθασε γῆς.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ, ἀλλὰ δὲν ἔχω τὴν τιμὴν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ἐννοῶζον ὅτι θὰ εὕρῃ ἐδῶ τὸν ὑπνρέτην σας.

— Γνωρίζετε ποῦ εἶνε, κύριε; ἤρώτησε ζωνρῶς ἡ νεαρὰ γυνή.

— Πῶς, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, ἐκπληξὴν ὑποκρινόμενος, δὲν εἶνε μαζὺ σας;

— Ὁχι, ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά. Δὲν ἐφάνη ἀπὸ χθές. Μήπως ἐπεβιβάσθη μόνος εἰς τὸ Καρνάτικ;

— Μόνος; χωρὶς σᾶς, κυρία μου; . . ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ. Ἀλλὰ, συγχωρήσατε τὴν ἐρώτησίν μου, ἐσκοπεύατε λοιπὸν ν' ἀναχωρήσετε μὲ τὸ ἀτμοκίνητον αὐτό;

— Μάλιστα, κύριε.

— Κ' ἐγώ, κυρία μου, τὸ ἴδιον· καὶ εἶμαι τὴν ὥρην εἰς μεγάλην ἀδημονίαν. Τὸ Καρνάτικ ἐτελείωσε τὰς ἐπισκευὰς του δώδεκα ὥρας ταχύτερον, καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ εἰδοποιηθῇ κανένα· τὴν ὥρην νὰ περιμείνωμεν ὁκτὼ ἡμέρας τὸ ἄλλο ἀτμοκίνητον.

Λέγων δὲ τὰς λέξεις ταύτας: ὁκτὼ ἡμέρας, ὁ Φίξ ἠσθάνετο σκιρτῶσαν ἐκ χαρᾶς τὴν καρδίαν του. Ὁκτὼ ἡμέρας! ὁ κ. Φόγ ἐμελλε νὰ μείνῃ ὁκτὼ ἡμέρας εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα θὰ κατέφθανε τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεώς του. Ἦ τὴν τύχην τέλος πάντων εὐνοεῖ τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα.

Ἄς φαντασθῇ ἐπομένως ὁ ἀναγνώστης ἑποῖος ἐνέσκηψε κατὰ τῆς κεφαλῆς του κεραυνός, ὅτε ἤκουσε τὸν Φιλέα Φόγ λέγοντα ἀπαράχως:

— Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Καρνάτικ ὑπάρχουν, μὲ

φαίνεται, καὶ ἄλλα πλοῖα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Χόγγ-Κόγγ.

Καὶ ὁ μὲν κ. Φόγ, προσενεγκὼν τὸν βραχίονά του εἰς τὴν κ. Ἀουδά, ἐτράπη πρὸς τὰ νεώρια, εἰς ἀναζήτησιν πλοίου ἐτοιμοῦ πρὸς ἀναχώρησιν, ὁ δὲ Φίξ παρηκολούθει ἐνέος, ὥσανεὶ ἀόρατόν τι νῆμα συνέδεεν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου.

Οὐχ ἦττον ἡ τύχη ἐφάνη ἀληθῶς ἐγκαταλείπουσα ἐκεῖνον. Ὦν τοσοῦτον πιστῶς εἶχε τέως ὑπηρετήσῃ. Ἐπὶ τρεῖς ὥρας διέδραμεν ὁ κ. Φόγ τὸν λιμένα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἀπόφασιν ἔχων νὰ ναυλώσῃ ἐπίτηδες, ἐν ἀνάγκῃ, πλοῖον, ὅπως μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς Ὑοκοχάμαν, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο εὗρεν, ἢ σκάφη διατελοῦντα ὑπὸ φόρτωσιν ἢ ἐκφόρτωσιν, καὶ μὴ δυνάμενα ἐπομένως ν' ἀποπλεύσωσιν ἀμέσως.

Οὕτως ὁ Φίξ ἤρξατο πάλιν ἐλπίζων, ὁ δὲ Φόγ δὲν ἐταράσσετο, καὶ ἐμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεῦνας του, μέχρι καὶ τοῦ Μακάο ἐν ἀνάγκῃ, ὅτε ναυτικός τις τὸν ἐπλησίασεν ἐπὶ τῆς προκυμαίας.

— Ἦ ἐντιμότης σας ζητεῖ πλοῖον; εἶπεν ὁ ναυτικός ἀποκαλυπτόμενος.

— Ἐχετε πλοῖον ἐτοιμον δι' ἀναχώρησιν; ἤρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Μάλιστα. ἐντιμότης, πλοηγόν, ἀριθμ. 43, τὸ καλλίτερον ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα.

— Περιπατεῖ καλά;

— Ὁκτὼ ἔως ἐννέα μίλια περίπου. Θέλετε νὰ τὸ ἰδῆτε;

— Μάλιστα.

— Θὰ εὐχαριστηθῆτε. Θέλετε, βέβαια νὰ κάμετε κανένα περίπατον;

— Ὁχι, θέλω νὰ ταξιδεύσω.

— Νὰ ταξιδεύσετε;

— Δέχεσθε νὰ μὲ μεταφέρετε εἰς Ὑοκοχάμαν; Ταῦτα ἀκούσας ὁ ναυτικός παρέλυσε καὶ διέστειλε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἀστείχεσθε, ἐντιμότης! εἶπε.

— Διόλου. Δὲν ἐπρόφθασα τὸ Καρνάτικ, καὶ πρέπει εἰς τὰς 14 τὸ βραδύτερον νὰ ἦμαι εἰς Ὑοκοχάμαν, διὰ νὰ ἐπιβιβάσθω εἰς τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου.

— Λυποῦμαι, ἀπήντησεν ὁ πλοηγός, ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον.

— Σᾶς προσφέρω ἑκατὸν λίρας τὴν ἡμέραν, καὶ διακοσίας λίρας ἀμοιβὴν ἀνφθάσω ἐγκαίρως.

— Σπουδαίως;

— Σπουδαιότατα! ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Ὁ πλοηγός ἀπεσύρθη μικρόν, καὶ ἐθεώρει τὴν θάλασσαν, ταλαντευόμενος προδήλως μετὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ μεγάλου κέρδους καὶ τοῦ φόβου τῶν κινδύνων τοιούτου παρατόλμου πλοῦ. Ὁ Φίξ διετέλει ἐν φοβερᾷ ἀγωνίᾳ, ὁ δὲ κ. Φόγ, στραφεὶς πρὸς τὴν κ. Ἀουδά, ἤρῳτα αὐτήν:

— Δὲν θὰ φοβηθῆτε, κυρία;

— Μαζὺ σας ὄχι, κύριε. Φόγ, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή.

Ὁ πλοηγός ἐν τούτοις ἐπέστρεψε πρὸς τὸν εὐπατρίδην, στρέφων τὸν πῖλόν του μετὰ τῶν χειρῶν του.

— Λοιπὸν; ἤρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, ἐντιμότης, ἀπήντησεν ὁ ναυτικός, δὲν ἔμπορῶ νὰ διακινδυνεύσω οὔτε τοὺς ἀνθρώπους μου, οὔτε τὸν ἑαυτὸν μου, οὔτε σᾶς τὸν ἴδιον εἰς τόσον μακρὸν ταξίδι, μὲ πλοῖον εἰκοσι τόνων μόλις, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν. Ἐπειτα δὲν θὰ ἐφθάνωμεν καὶ ἐγκαίρως, διότι ἀπὸ τὸ Χόγγ-Κόγγ ἕως τὴν Ὑοκοχάμαν εἶνε χίλια ἐξακόσια πενήντα μίλια.

— Χίλια ἐξακόσια μόνον, εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

— Τὸ ἴδιον εἶνε.

Ὁ Φίξ ἀνέπνευσεν εὐχαρίστως.

— Ἀλλὰ, προσέθηκεν ὁ πλοηγός, εἶνε τρόπος ἴσως νὰ συμβιβασθῇ τὸ πρᾶγμα.

Ὁ Φίξ δὲν ἀνέπνεε πλέον.

— Πῶς; ἤρώτησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ Ναγασάκι, τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς Ἰαπωνίας, ἡ ὁποία ἀπέχει χίλια ἑκατὸν μίλια μόνον, ἢ εἰς τὸ Σαγκάϊ, τὸ ὅποιον ἀπέχει μόλις ἑπτακόσια μίλια ἀπὸ τὸ Χόγγ-Κόγγ. Εἰς τὸ Σαγκάϊ μάλιστα εἶνε καλλίτερα, διότι δὲν μακρυνόμεθα ἀπὸ τὰ παρὰ τῆς Κίνας, τῶν ὁποίων τὰ βέμματα φέρουν πρὸς βορρᾶν.

— Ἀκουσε πλοηγέ, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ· εἰς τὴν Ὑοκοχάμαν θὰ ἐπιβιβάσθω εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοκίνητον, ὅχι εἰς τὸ Σαγκάϊ, οὔτε εἰς τὸ Ναγασάκι.

— Διατί ὄχι; ὑπέλαβεν ὁ πλοηγός. Τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου δὲν ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ὑοκοχάμαν. Προσεγγίζει μόνον εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸ Ναγασάκι, ἀλλ' ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Σαγκάϊ.

— Εἶσαι βέβαιος;

— Βεβαίως.

— Καὶ πότε ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Σαγκάϊ τὸ ἀτμοκίνητον.

— Τὴν ἐνδεκάτην τοῦ μηνὸς εἰς τὰς ἑπτὰ τὸ βράδυ. Ἐχομεν λοιπὸν ἐμπρὸς μας τέσσαρας ἡμέρας, δηλαδὴ ἐννεήντα ἑξ ὥρας, καὶ ἂν κάμνωμεν ὁκτὼ μίλια κατὰ μέσον ὅρον, κ' ἔχωμεν πάντοτε τὸν ἀνεμὸν νοτιοανατολικόν, καὶ ἡ θάλασσα ἦνε ἥσυχος, ἔμπορῶμεν νὰ καταφέρωμεν τὰ ὀκτακόσια μίλια τὰ ὁποῖα μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸ Σαγκάϊ.

— Καὶ πότε ἔμπορεῖς ν' ἀναχωρήσῃς;

— Εἰς μίαν ὥραν. Ν' ἀγοράσω τρόφιμα, καὶ νὰ σηκωθῶ εἰς τὰ πανιά.

— Λοιπὸν σύμφωνοι. Εἶσαι ὁ κυβερνήτης;

— Μάλιστα, Ἰωάννης Βούνσβυ, κυβερνήτης τοῦ Ταγκατέρ.

— Θέλεις ἀρράβων;

— Ἄν δὲν σᾶς πειράζει, ἐντιμότε. — Ἰδοὺ διακοσίαις λίρας εἰς λογαριασμόν. . . Κύριε, προσέθηκεν ὁ Φιλέας Φόγ, στρεφόμενος πρὸς τὸν Φίξ, ἂν θέλετε νὰ ὠφεληθῆτε. . . — Σκοπὸν εἶχα, κύριε, ἀπήντησε μετὰ θάρρους ὁ Φίξ, νὰ σᾶς ζητήσω αὐτὴν τὴν χάριν. — Πολὺ καλὰ. Ἐντὸς ἡμισείας ὥρας ἐπιβιβάζομεθα. — Ἄλλ' ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος νέος. . . εἶπεν ἡ κ. Ἀουδά, τὴν ὁποίαν ἡ ἀφάνεια τοῦ Πονηρίδου ἀνησύχει μεγάλως. — Ὅα κάμω ὅ,τι εἶνε δυνατόν, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ. Ἐνῶ δὲ ὁ Φίξ, νευρικός, πυρέσσων καὶ μαινομένος μετέβαινεν εἰς τὸ πλοῖον, κατηρθύνθησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ὅπου ὁ Φιλέας Φόγ ἔδωκε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Πονηρίδου, καὶ κατέθηκε σπουδαῖον ποσὸν δι' ἑξοδα ἐπιστροφῆς του. Ἀποῦ δ' ἐγένοντο τὰ αὐτὰ καὶ παρὰ τῷ γαλλικῷ προξενεῖῳ, τὸ φορεῖον μετέφερν αὐτοὺς πρῶτον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πρὸς παραλαβὴν τῶν ὁδοιπορικῶν των σκευῶν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν προκυμαίαν. Ἡ τρίτη ὥρα ἐσήμαινε, τὸ δὲ πλοηγὸν ὑπ' ἀριθμ. 43, ἐπιβιβάσαν τὸ πλήρωμα καὶ τὰς τροφὰς του ἦτο ἑτοιμὸν νὰ ἀπάρη. Τὸ Ταγκαδὲρ ἦτο χαριεστάτη μικρὰ ἡμιολία συνεσφιγμένη καὶ στενὴ κατὰ τὴν πρόραν, εὐσταθὴς καὶ ἐπιμήκης κατὰ τὰς παριστάλους, καὶ θαλασσοδρομικῷ μᾶλλον ἢ πλοηγῷ σκάφους ἔχουσα τὴν ὄψιν. Τὰ χάλκωμά της ἔλαμπον, τὰ γαλβανισμένα δὲ σιδηρικά της καὶ τὸ λευκὸν ὡς ἐλεφαντόδους κατὰστρωμά της ἐδείκνυν ὅτι ὁ κυβερνήτης της Ἰωάννης Βούνσβυ ἐγνώριζε κάλλιστα πῶς νὰ διατηρῇ αὐτὴν ἐν καλῇ καταστάσει. Οἱ δύο της ἱστοὶ ἐκλινον μικρὸν πρὸς τὴν πρύμναν, ἔφερε δὲ ἐπίδρομον, ἀκάτιον καὶ προτονίδα, ἀρτέμονας, λαῖφος καὶ πρόσθετον ἐν ἀνάγκῃ ἱστίον διὰ τὸν οὐριον ἀνεμόν. Ἐφαίνετο, ὅτι ἐμελλε νὰ πλέῃ ταχύτατα, καὶ εἶχεν ἀληθῶς πολλάκις κερδήσει τὸ βραβεῖον θαλασσοδρομικῶν ἀγώνων. Τὸ πλήρωμα τοῦ Ταγκαδὲρ ἀπετέλουν ὁ κυβερνήτης Ἰωάννης Βούνσβυ καὶ τέσσαρες ναῦται. Καὶ οὗτοι μὲν ἦσαν ἐκ τῶν τολμηρῶν ἐκείνων ναυτικῶν, οἵτινες, ἐν οἵῳδῃποτε καιρῷ ἐκπλεύουσιν ἀφροὶ εἰς ἀναζήτησιν τῶν πλοίων καὶ γνωρίζουσι θαυμασίως τὰς θαλάσσας ἐκεῖνας· ὁ δὲ Ἰωάννης Βούνσβυ, πέντε καὶ τεσσαρακοντούτης περίπου, ῥωμαλέος καὶ ἡλιοκαῆς, ζωηρὸν ἔχων τὸ βλέμμα, πῆν ὄψιν ἐνεργῇ καὶ τὸ ἦθος εὐσταθές, ἐνέπνεε πεποίθησιν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς δειλοτέρους. — Ὅτε ὁ Φιλέας Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά ἐπεβιβάσθησαν, ὁ Φίξ ἦτο ἥδη ἐπὶ τοῦ πλοίου. Διὰ τοῦ καλύμματος τῆς πυρμναίας κλίμακος κατήρ-

χετό τις εἰς δωμάτιον τετράγωνον, οὐτινος οἱ τοῖχοι, διαγεγλυμμένοι εἰς πλαῖσια, ὑπερεῖχον κυκλικὸν ἀνακλίντρον. Ἐν μέσῳ δ' αὐτοῦ τράπεζα ἐφωτίζετο ὑπὸ λαμπτήρος ἐκκερμυῶς. Τὸ μέρος ἦτο στενὸν ἀλλὰ εὐπρεπὲς καὶ καθάριον.

— Λυποῦμαι, ὅτι δὲν ἔχω τι καλλίτερον νὰ σᾶς προσφέρω, εἶπεν ὁ κ. Φόγ εἰς τὸν Φίξ, ὅστις προσέκλινε μὲν σιωπηλῶς, ἠσθάνετο δὲ εἰδός τι ταπεινώσεως, ὅτι ἐδέχετο τὰς φιλοφροσύνας τοῦ κ. Φόγ.

— Δὲν ἔχει λόγον, . . . διελογίζετο, εἶνε εὐγενὴς κατεργάτης, ἀλλὰ κατεργάτης πάντοτε.

Κατὰ τὴν τρίτην ὥραν καὶ δέκα λεπτά ἀνεπετάσθησαν τὰ ἱστία, καὶ ἡ ἀγγλικὴ σημαία ἐκυμάτισεν ἀπὸ τοῦ κέρατος τῆς ἡμιολίας. Οἱ ἐπιβάται ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά ἠτένιζον ἔσχατον βλέμμα πρὸς τὴν προκυμαίαν, ἵνα ἴδωσι μὴ ἐφαίνετό που ὁ Πονηρίδης. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φίξ δὲν ἦτο ἡσυχος ὡς πρὸς τοῦτο, καθότι ἡ τύχη ἡδύνατο νὰ ὁδηγήσῃ ἐκεῖ τὸν ἀτυχῆ νέον, ὅν τοσοῦτον ἀγενῶς εἶχεν αὐτὸς μεταχειρισθῇ, καὶ τότε θὰ ἐπῆρχετο ἐξήγησις, ἥτις δὲν θ' ἀπέβαινε βεβαίως πρὸς κέρδος τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου. Ἀλλ' ὁ γάλλος δὲν ἐφάνη, διότι τὸ ναρκωτικὸν τὸν ἐκράτει βεβαίως ἔτι ὑπὸ τὴν ληθαργικὴν του ἐπήρειαν.

Τέλος ἀνῆλθεν ὁ κυβερνήτης, καὶ τὸ Ταγκαδὲρ, προσηνέμους ἔχον τοὺς ἀρτέμονας, τὸν ἐπίδρομον καὶ τὸ ἀκάτιόν του, ὥρμησε σκιρτῶν ἐπὶ τὰ κύματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Ὅπου ὁ κυβερνήτης τοῦ Ταγκαδὲρ κινδυνεῖεα μεγάλως νὰ στερηθῇ ἀμοιβὴν διακοσίων λίρῶν.

Ἦτο παράτολμον βεβαίως ἐπιχειρήμα ὁ πλοῦς οὗτος δεκακοσίων μιλίων ἐπὶ σκάφους εἴκοσι τῶν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ ἔτους. Αἱ σινικαὶ θάλασσαι εἰσὶ κακαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκτεθειμέναι δὲ εἰς φοβερὰς αἰφνιδίους καταιγίδας καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ἱσημερίας.

Ὁ κυβερνήτης, πληρωνόμενος καθ' ἡμέραν, συμφῶρον πρόδηλον εἶχε νὰ μεταφέρῃ τοὺς ἐπιβάτας του εἰς Ἰοκοχάμαν. Ἀλλὰ τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους πλοῦς θὰ ἦτο μεγίστη του ἀφροσύνη, καὶ ἱκανῶς ἦδη παράτολμον, ἂν οὐχὶ ἄφρον, ἦτο ὅτι ἔπλεεν εἰς Σαγκαῖ. Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ εἶχε πεποίθησιν εἰς τὴν ἡμιολίαν του, ἥτις ἔπτατο ὡς λάρος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν κυμάτων, καὶ δὲν εἶχεν ἴσως ἄδικον.

Κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ Ταγκαδὲρ διέπλευσε τοὺς ἰδιοτρόπους πόρους τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ἱστιοδρομοῦν θαυμασίως, εἴτε ἐκ κεφαλῆς εἴτε ἐξ οὐρίας.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκην πλοίαρχε, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ, καθ' ἂν στιγμὴν ἡ ἡμιολία ἀνῆγετο

εἰς τὸ ἀναπεπταμένον πέλαγος, νὰ σοῦ συστήσω πᾶσαν δυνατὴν ταχύτητα.

— Ἦσυχάσατε, ἐντιμότε, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ. Ἐχομεν, βλέπετε, ὅσα πανεὶα συγχωρεῖ ὁ ἀνεμὸς· περισσώτερα θὰ μᾶς ἐδίδον βάρος, καὶ θὰ μᾶς ἐκοπτον τὸν δρόμον.

— Αὐτὰ σὺ τὰ ξεύρεις, πλοίαρχε, ἐγὼ δὲν τὰ ξεύρω. Κάμε ὅ,τι γνωρίζεις.

Ὁ Φιλέας Φόγ, εὐθυτενὲς ἔχων τὸ σῶμα καὶ ἀνοιχτὰ τὰ σκέλη, εὐσταθὴς δὲ ὡς ναύτης, ἐθεώρει ἀκίνητος τὴν σκαλευομένην θάλασσαν. Ἡ νεαρὰ γυνή, καθημένη ἐπὶ τῆς πρύμνης, ἐθεώρει μετὰ συγκινήσεως τὸν ὑπὸ τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως σκοτιζόμενον ἥδη Ὠκεανόν, ὃν κατεφρόνει ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς ἐκείνου σκάφους, ὑπεράνω δὲ τῆς κεφαλῆς της ἠπλοῦντο τὰ λευκὰ ἱστία, ἅτινα παρέφερον αὐτὴν μακρὰν ὡς μεγάλαι πτέρυγες. Ἡ ἡμιολία, ὑπεγειρομένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἔπτατο, ἔλαγες, διὰ τοῦ ἀέρος.

Μετὰ μικρὸν ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἡ σελήνη ἦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου της τετάρτου, τὸ δὲ ἀνεπαρκές της φῶς ἐμελλε νὰ συγκαλύψῃ ὅσον οὐπὼ ἡ βυίχλη τοῦ ὀρίζοντος. Νεφέλαι ἐξ ἀνατολῶν διωκόμεναι ἐπλήρουν ἥδη ἐν μέρος τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ κυβερνήτης εἶχεν ἥδη διατάξει τὰ τοποθετικά του πυρὰ—προφύλαξις ἀπαραίτητος κατὰ τὰς θαλάσσας ἐκεῖνας, αἵτινες βρίθουσιν πλοίων ἐγγὺς τῶν ἀκτῶν. Αἱ συγκρούσεις δὲν εἶνε σπάνιαι, ἡ ἀσθενεστάτη δ' αὐτῶν ἠθελε θρυμματίσει τὴν ταχυπλοοῦσαν ἡμιολίαν.

Ὁ Φίξ ἐσκέπτετο καθήμενος εἰς τὴν πρόραν. Ἐβλεπε δὲ μακρὰν τῶν συμπλωτῆρων του, γνωρίζων ὅτι ὁ Φόγ δὲν εἶχεν ὀμιλητικὸν τὸν χαρρακτῆρα. Ἀλλως, ἀπῆρσκεν αὐτῷ μεγάλως ἡ συνομιλία μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, οὐτινος ἐδέχετο τὰς προσφορὰς. Σκεπτόμενος δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἐθεώρει ὡς βέβαιον, ὅτι ὁ κ. Φόγ δὲν ἠθελε μείνει εἰς Ἰοκοχάμαν, ἀλλ' ἠθελε τὸνναντίον ἀμέσως ἐπιβῇ τοῦ εἰς Ἀγίον Φραγκίσκον ἐκπλέοντος ἀτμοπλοίου, ἵνα φθάσῃ εἰς Ἀμερικὴν, ἥς ἡ εὐρεῖα ἑκτασις παρεῖχεν αὐτῷ τὴν ἀτιμωρησίαν καὶ ἄσυλον ἀσφαλές.

Τὸ σχέδιον τοῦ Φιλέας Φόγ τῷ ἐφαίνετο ἀπλούστατον καὶ φυσικώτατον. Ἀντὶ νὰ πλεύσῃ ἐξ Ἀγγλίας κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἀμερικὴν, ὡς κοινὸς τις κλέπτης, ὁ Φόγ προὔτιμησε περιδεῖαν μεγάλην, καὶ διῆλθε τὰ τρία τέταρτα τῆς γῆς, ὅπως φθάσῃ ἀσφαλέστερον εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ἡπειρον, ὅπου νὰ φάγῃ ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ τὸ ἑκατομύριον τῆς Τραπέζης, παραπληνίσας τὴν ἀστυνομίαν. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς γῆς τί ὠφελε νὰ πράξῃ ὁ Φίξ; Νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀνθρώπον ἐκεῖνον; Οὐδέποτε! Οὐδέ βῆμα ἠθελε μακρυνθῇ ἀπ' αὐτοῦ, μέχρις οὐ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκδοσὶν του. Ἦτο καθῆκόν του τοῦτο, καὶ τὸ καθῆκόν του ἐνόει νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ με-

χρι τέλους. Ὅπως δὴποτε δὲ ὑπῆρχεν ἥδη δι' αὐτὸν τὸ εὐτυχὲς ἀπόκτημα, ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἦτο πλησίον τοῦ κυρίου του, καὶ σπουδαιότατον ἦτο νὰ μὴ συναντηθῶσι πλέον ὁ κύριος καὶ ὁ ὑπηρέτης, ἰδίως μετὰ τὰς ἐκμυστηρεύσεις τοῦ Φίξ.

Καὶ ὁ Φιλέας Φόγ ἐπίσης ἐσυλλογίζετο τὸν τοσοῦτον παραδόξως ἀφανισθέντα ὑπηρέτην του. Σκεφθεὶς δὲ καλῶς ἀνελογίσθη, ὅτι συνεπεία πιθανῶς παρενοήσεως ὁ ἀτυχὴς νέος εἶχεν ἐπιβιβασθῇ τὴν τελευταίαν σιγμὴν εἰς τὸ Καρνάτικ. Τοῦτο ἐφρόνει καὶ ἡ κ. Ἀουδά, ἥτις ἐλυπεῖτο βαθέως τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἐντίμου ἐκείνου ὑπηρέτου, εἰς ὃν τοσαῦτα ὠφελε. Δυνατὸν ἐπομένως ἦτο νὰ ἐπανεύρωσιν αὐτὸν εἰς Ἰοκοχάμαν, καὶ ἂν εἶχε μεταβῇ ἐκεῖ διὰ τοῦ Καρνάτικ, εὐκολον ἦτο νὰ τὸ μάθωσι.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ἀνεμὸς κατέστη ἰσχυρότερος· ἦτο δ' ἴσως ἀνάγκη σειροδεσίας τινός, ἀλλ' ὁ πλοηγός, παρατηρήσας προσεκτικῶς τὴν κατάστασιν τοῦ οὐρανοῦ, ἀφῆκε τὰ ἱστία ὡς εἶχον. Ἀλλως δὲ τὸ Ταγκαδὲρ, ἔχον ἱκανὸν τὸ βύθισμα, οὐδόλως σχεδὸν ἐκλινε, καὶ πάντα ἦσαν παρεσκευασμένα πρὸς ταχείαν ὑποστολὴν τῶν ἱστίων, ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου ἀνεμοστροφίλου.

Τὸ μεσονύκτιον ὁ Φιλέας Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά κατέβησαν εἰς τοὺς κοιτῶνας, ὁ δὲ Φίξ, καταβάς πρὸ αὐτῶν, εἶχεν ἐξαπλωθῇ ἐπὶ χωρίσματός τινος τοῦ ἀνακλίντρον. Ὁ κυβερνήτης καὶ τὸ πλήρωμα ἔμειναν ὁλόκληρον τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Τὴν ἐπαύριον, 8 Νοεμβρίου, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἡ ἡμιολία εἶχεν ἥδη διανύσει ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν μίλια, τὸ δὲ δρομόμετρον, πολλὰκις ῥιθθέν, ἐδείκνυεν ὡς μέσην τοῦ πλοίου ταχύτητα ὀκτὼ μέχρις ἐννέα μιλίων. Τὸ Ταγκαδὲρ εἶχε φορὸν τὸν ἀνεμὸν πρὸς ὅλα του τὰ ἱστία, πλέον δὲ οὕτως ἐταχυδρόμει ὅσον ἦτο δυνατόν· καὶ ἂν ὁ ἀνεμὸς διατηρεῖτο ὁμοίως, ὑπῆρχε πᾶσα πιθανότης, ὅτι ἠθέλεν αἰσίως ἀνύσει τὸν πλοῦν.

Ἡ ἡμιολία δὲν ἐμακρύνθη καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἥς τὰ βεῦματα τῇ ἦσαν εὐνοϊκά. Ἀπεῖχε δ' αὐτῆς ἀριστερόθεν περὶ τὰ πέντε τὸ πολὺ μίλια, καὶ πολλάκις διὰ μικρὰς τινος ἐξαίθρας διεφαίνετο ἡ ἀνώμαλος ἐχρυσὰ τὴν ὄψιν παραλία ἐκείνη. Ἀπογείου ὄντος τοῦ ἀνέμου, ἡ θάλασσα ἦν ὀλιγώτερον τεταραγμένη, τοῦτο δὲ ἦτο εὐτύχημα διὰ τὴν ἡμιολίαν, διότι ὁ σάλος βλάπτει τὰ μέγιστα τὰ μικρὰς χωρητικότητος σκάφη, ἐλαττῶν τὴν ταχύτητά των.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἀνεμὸς ἐμετρίασε μικρὸν καὶ ἐτράπη εἰς μεσημβρινοανατολικόν. Ὁ κυβερνήτης διέταξε ν' ἀναπετασθῶσιν ἐπισιπάρια· ἀλλὰ μετὰ δύο ὥρας ὑπῆρξεν ἀνάγκη

νὰ υποσταλῶσιν ἐκ νέου, διότι ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνε καὶ πάλιν.

Ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά, μὴ υποφέροντες εὐτυχῶς ἐκ ναυτίας, ἔφαγον μετὰ πολλῆς ὀρέξεως τὰ δίπυρα καὶ τὰ ταριχεύματα τοῦ πλοίου· ὁ δὲ Φίξ, προσκληθεὶς νὰ μετάρχη τοῦ γεύματος των, ἐδέχθη, γνωρίζων ὅτι καὶ οἱ στόμαχοι ἔχουσιν ἀνάγκη ἐν μέρει ὡς τὰ πλοῖα, μετὰ δυσχερείας τοῦ ὅμως. Δὲν ἐνόμιζε λίαν χρηστὸν τὸ νὰ ὁδοιπορῇ δι' ἐξόδων τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, καὶ νὰ σιτίζεται ἐκ τῶν τροφίμων του. Οὐχ ἥττον ἔφαγεν, — ὀλίγον μὲν, ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε ἔφαγε.

Μετὰ τὸ γεῦμα ὅμως, καθήκον του ἐνόμισε νὰ λάβῃ κατὰ μέρος τὸν κ. Φόγ καὶ νὰ τῷ εἴπῃ :
— Κύριε . . .

Ἡ λέξις αὕτη τοῦ ἔσχιζε τὰ χεῖλη, καὶ μόλις ἐκρατεῖτο ἀπὸ τοῦ νὰ δράξῃ τὸν κύριον ἐκείνον ἐκ τοῦ τραχήλου.

— Κύριε, μὲ ὑπεχρέωσατε μεγάλως δεχθέντες με εἰς τὸ πλοῖόν σας. Ἀλλὰ, μολονότι τὰ μέσα μου δὲν μοῦ συγχωροῦσι νὰ φανῶ τοσοῦτον μεγαλόδωρος, ἐννοῶ νὰ πληρώσω τὸ μέρος μου...

— Ἀς μὴ γίνεταί λόγος περὶ τούτου, κύριε, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Ὁχι, ὅχι . . . σὰς παρακαλῶ . . .

— Διόλου, κύριε, ἐπανελάθεν ὁ Φόγ δι' ὑφους μὴ ἐπιδεχόμενου παρατήρησιν. Περιλαμβανόμενοι ὅλα εἰς τὰ γενικά ἔξοδα.

Ὁ Φίξ προσέκλινε, καίτοι ἐνδομύχως ἀγανακτῶν, καὶ ἐξαπλωθεὶς ἐπὶ τῆς πλώρας τῆς ἡμιολίας, οὐδὲν πλέον εἶπε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ἐντούτοις τὸ πλοῖον ἱστιοδρόμει ταχύ· ὁ κυβερνήτης εἶχε χρηστὰς ἐλπίδας, καὶ πολλάκις εἶπεν εἰς τὸν κ. Φόγ, ὅτι ἤθελον φθάσει ἐγκαίρως εἰς Σαγκάϊ, οὗτος δὲ ἠρέσθη ἀπαντήσας, ὅτι προσεδόκα τούτο. Ἀλλως δὲ ἅπαν τὸ πλήρωμα τῆς ἡμιολίας ἐπεδείκνυν ἐκτακτον ζῆλον, δελεαζόμενον ὑπὸ τῆς ἀμοιβῆς. Πάντα τὰ ἱστία ἦσαν στερεῶς ἀνατεταμένα, οἱ πόδες αὐτῶν ἐντεταμένοι προσηκόντως, οὐδεὶς δὲ παροικισμὸς ἠδύνατο νὰ καταγινώσθῃ τοῦ πηδαλιούχου. Καὶ ἐν λεμβοδρομίᾳ τοῦ Βασιλεῖος θαλασσοδρομικοῦ Συλλόγου δὲν ἐγίνετο βεβαίως ἀκριβέστερον ὁ χειρισμὸς.

Τὴν ἐσπέραν ὁ πλοηγὸς κατεμέτρησε διακοσίων μιλίων δρόμον ἀπὸ τοῦ Χόγγ-Κόγγ, καὶ ὁ Φιλέας ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι κατὰ τὴν εἰς Ἰοκοχάμαν ἀφίξίν του, οὐδεμίαν ἤθελεν ἔχει καθυστέρησιν ἐν τῷ προγράμματί του. Οὕτω δὲ τὸ πρῶτον σπουδαῖον ἐμπόδιον, ὅπερ εἶχεν ἀπαντήσῃ μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν του, οὐδεμίαν πιθανῶς ἤθελε τῷ προζενήσει ζήτημα.

Τὴν νύκτα, πρὸς τὴν αὐγὴν, εἰσῆρχετο τὸ Ταγκαδὲρ εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Φο-Κιέν, ὅστις χωρίζει τὴν μεγάλην νῆσον Φορμόζαν ἀπὸ τῆς σινηκῆς παραλίας, καὶ ὑπερέβαινε τὸν τροπικὸν

τοῦ Καρκίνου. Ἡ θάλασσα τοῦ στενοῦ ἦν λίαν τραχεῖα καὶ πλήρης στενῶν, ὥς ἀπετέλουν τὰ ἀντιρρόεμα. Ἡ ἡμιολία ὑπέφερε μεγάλως ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων κυμάτων ἅτινα ἀντέκοπτον τὴν πορείαν της, κατέστη δὲ δυσχερεστάτη ἡ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος διαμονή.

Ἀμα τῇ ἡμέρᾳ ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνεν ἔτι μᾶλλον, καὶ ὁ οὐρανὸς ἐφαίνετο προαγγέλλων καταιγίδα. Ἀλλως δὲ καὶ τὸ βρόμμετρον ἐσήμαινε προσεχὴ μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαίρας, διότι ἡ πορεία του ἦν ἀνώμαλος, καὶ ὁ ὑδράργυρος ἰδιοτρόπως ἐκυμαίνετο. Πλὴν τούτου ἡ θάλασσα ἐφαίνετο ἐξεγειρομένη πρὸς τὰ μεσημβρινονατολικά τοῦ ὀρίζοντος εἰς κύματα μεγάλα, προδηλοῦντα τρικυμίαν. Τὴν προτεραίαν δὲ ὁ ἥλιος εἶχε δύσει ἐν πορφυρᾷ οὐρίᾳ ἐν μέσῳ τῶν φασφορικῶν σπινθηρισμῶν τοῦ ὠκεανοῦ.

Ὁ κυβερνήτης ἐξήτασεν ἐπὶ μικρὸν τὴν κακὴν ἐκείνην ὄψιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐψιθύρισεν ἀκατανόητά τινα μεταξὺ τῶν ὁδόντων του. Εὐρεθεὶς δὲ μετ' ὀλίγον ἐγγὺς τοῦ κ. Φόγ, εἶπεν αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ :

— Ἡμπορῶ, ἐντιμότητε, νὰ σὰς εἰπῶ τὸ κάθε τί ;

— Λέγε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Ὅα ἔχωμεν ἐντὸς ὀλίγου καταιγίδα.

— Ἀπὸ τὸν βορρᾶν ἢ ἀπὸ τὸν νότον θὰ ἔλθῃ; ἠρώτησεν ἀπλῶς ὁ κ. Φόγ.

— Ἀπὸ τὸν νότον. Ἰδέτε, σχηματίζεται τυφὼν !

— Καλῶς νὰ ὀρίσῃ, ἀφοῦ θὰ μᾶς ὠθήσῃ πρὸς βορρᾶν, ὅπου πηγαίνομεν, ἀπήντησεν ὁ εὐπατρίδης.

— Ἄ ! ἀφοῦ τὸ παίρνετε ἔτσι ! ὑπέλαθεν ὁ πλοηγός, δὲν λέγω πλέον τίποτε.

Τὰ προαισθήματα τοῦ Ἰωάννου Βούνσβυ δὲν τὸν ἠπάτων. Ἐν ὥρᾳ τοῦ ἔτους οὐχὶ τοσοῦτον προκεχωρημένη ὁ τυφὼν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν διασήμεν μετεωρολόγου, ἤθελε παρῆλθαι ἀπλῶς ὡς φαινὸς καταβρόχτης ἡλεκτρικῶν φλογῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν χειμερινὴν ἱσημερινὴν ὑπῆρχε φόβος ὅτι ἤθελεν ἐνσκήψῃ μετὰ μεγίστης σφοδρότητας.

Ὁ κυβερνήτης ἐν τούτοις ἔλαβε τὰς προφυλάξεις του ἐκ τῶν προτέρων. Διέταξε νὰ συμπυκνωθῇ πάντα τὰ ἱστία τῆς ἡμιολίας, νὰ καταβιβασθῇ αἱ κεραταὶ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, νὰ καταχθῶσι τὰ ἐπιστήλια καὶ νὰ εἰσελκυθῇ τὸ δοράτιον. Οἱ καθέκται πάντες ἐκλείσθησαν καὶ οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἠδύνατο πλέον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σκάφος τοῦ πλοίου. Ἐν δὲ μόνον τρίγωνον ἱστίον, προτονὶς ἐκ στερεῶς ὀθόνης, ἀνεπετάσθη, ὅπως διατηρῇ οὐριοδρόμον τὴν ἡμιολίαν.

Ἐῖτα παρεκάλεσεν ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ τοὺς ἐπιβάτας του νὰ καταβῶσιν εἰς τὸν κοιτῶνα· ἀλλὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου, ἡ ἔλλειψις ἐν αὐτῷ

ἀέρος, καὶ οἱ κλονισμοὶ τοῦ σάλου καθίστων τὴν ἐν τῷ κοιτῶνι διαμονὴν λίαν δυσάρεστον φυλάκισιν, οὐδεὶς δέ, οὔτε ὁ κ. Φόγ, οὔτε ἡ κ. Ἀουδά, οὔτε αὐτὸς ὁ Φίξ συγκατένευσαν νὰ καταλίπωσι τὸ κατάστρωμα.

Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἐνέσκηψε μετὰ βροχῆς καὶ λαίλαπος ἡ καταιγὶς κατὰ τοῦ σκάφους, ὅπερ, καίτοι ἐν μόνον ἔφερε τεμάχιον ἱστίου, ἀνηρπάγη ὡς πτίλον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκείνου, οὐτινος, πνέοντος ἐν τρικυμίᾳ, οὐδὲν δύναται νὰ παράσῃ ἰδέαν ἀκριβῆ. Καὶ ἂν τις παραβάλλῃ τὴν ὁρμὴν του πρὸς τὸ τετραπλοῦν τῆς ταχύτητος ἀτμομηχανῆς κινουμένης δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως, πάλιν ὑπολείπεται τῆς ἀληθείας.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπλευσεν οὕτως ἡ ἡμιολία πρὸς βορρᾶν, παρὰσυρομένη ὑπὸ τῶν γιγαντιαίων κυμάτων, καὶ διατηροῦσα εὐτυχῶς ταχύτητα ἴσην πρὸς τὴν ταχύτητα των. Εἰκοσάκις παρ' ὀλίγον κατεποντίζετο ὑπὸ τῶν ὕδατων ἐκείνων ὀρέων, ἅτινα ἐξάνισταντο κατὰ τῆς πρύμνης, ἂν δεξιὰ τις οἰακοστροφία δὲν προσλάβανε τὴν καταστροφὴν. Οἱ ἐπιβάται ἐδέχοντο μετὰ φιλοσοφικῆς ὑπομονῆς τὴν βροχὴν τῶν κυμάτων. Καὶ ὁ μὲν Φίξ ἐγόγγυζε φυσικῶς ἐνδομύχως, ἀλλ' ἡ ἀτρόμητος Ἀουδά, προσηλωμένη ἔχουσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸν συνοδοιπόρον της, οὐτινος ἐθαύμαζε τὴν ἀπάθειαν, ἐφαίνετο ἀξία αὐτοῦ καὶ περιεφρόνει ἐγγὺς του τὴν καταιγίδα. Καθ' ὅσον δ' ἄφορᾷ τὸν Φιλέαν Φόγ, ὁ τυφὼν ἐκεῖνος ἐφαίνετο περιλαμβανόμενος εἰς τὸ πρόγραμμα του.

Τὸ Ταγκαδὲρ εἶχε τέως βαδίσει διαρκῶς πρὸς βορρᾶν. Τὸ ἐσπέρας ὅμως, ὡς ὑπῆρχε φόβος, ὁ ἄνεμος ἐτρέπη βορειοδυτικὸς, ἡ δὲ ἡμιολία, πληττομένη πλαγίως ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἤρξατο φοβερῶς κλονιζομένη. Ἡ ὁρμή τῆς θαλάσσης ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ τρόμον εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας πόσον στερεῶς εἰσὶ προσδεμένα πρὸς ἀλλήλα πάντα τοῦ πλοίου τὰ μέρη.

Τὴν νύκτα ἐσφόδρυνεν ἔτι μᾶλλον ἡ καταιγὶς, ὁ δὲ Ἰωάννης Βούνσβυ, βλέπων τὸ σκότος ἐρχόμενον καὶ μετὰ τοῦ σκότους αὐξανόμενον τὴν τρικυμίαν, ἠσθάνθη μεγάλην ἀνησυχίαν. Σκεφθεὶς δέ, ὅτι φρόνιμον ἤθελε εἶναι νὰ προσορμισθῶσιν οἱ πλοῖα, καὶ συμβουλευθεὶς ἐπὶ τούτῳ μετὰ τοῦ πληρώματος του, ἐπλησίασεν εἰς τὸν κ. Φόγ καὶ τῷ εἶπε :

— Νομίζω, ἐντιμότητε, ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ προσορμισθῶμεν εἰς κανένα λιμένα.

— Καὶ ἐγὼ νομίζω, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Εἰς ποῖον ὅμως ; ὑπέλαθεν ὁ πλοηγός.

— Εἰς ἓνα καὶ μόνον, μὲ φαίνεται, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ κ. Φόγ.

— Ἀλλοδὴ ;

— Εἰς τὸ Σαγκάϊ.

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὁ κυβερνήτης δὲν ἐνόησε

τί ἐσήμαινε ἡ ἀπάντησις ἐκείνη, καὶ πόσῃ ἐνέκλειεν ἐπιμονὴν καὶ ἰσχυρογνωμοσύνην. Ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἀνέκραξεν :

— Ὁ, χωρὶς ἄλλο, ἡ ἐντιμότης σας ἔχει δίκαιον. Εἰς τὸ Σαγκάϊ.

Καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ Ταγκαδὲρ διετηρήθη ἀναλλοίωτος πρὸς βορρᾶν.

Φοβερὰ τῇ ἀληθείᾳ νῦξ ὑπῆρξεν ἐκείνη. Θαῦμα δὲ ὅτι ἡ μικρὰ ἡμιολία δὲν περιστράφη. Δις κατεκλίθη, καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος εὐρισκόμενα ἤθελον ἀναρπαγῇ, ἂν δὲν εἴχον ἐγκαίρως ἀσφαλισθῇ δι' ἐχμάτων. Ἡ κ. Ἀουδά ἦτο κατηφανισμένη, ἀλλ' οὐδὲν ἐξέφρασε παράπονον. Πολλάκις δὲ ὁ κ. Φόγ ἠναγκάσθη νὰ ὁρμήσῃ πρὸς αὐτήν, ἵνα τὴν προστατεύσῃ κατὰ τῆς ὁρμῆς τῶν κυμάτων.

Ἀνέτειλε τέλος ἡ ἡμέρα, καὶ ἡ τρικυμία ἐξηκολούθει ἐτι μαινομένη. Ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἐτρέπη πάλιν εἰς μεσημβρινονατολικόν. Ἡ τροπὴ αὕτη ἦν εὐνοϊκὴ, καὶ τὸ Ταγκαδὲρ ἤρξατο πάλιν εὐθυδρομοῦν ἐπὶ τῆς παραχώδους ἐκείνης θαλάσσης, ἥς τὰ ὑπερμεγέθη κύματα συνεκρούοντο πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου γεννώμενα. Προήρχετο δ' ἐκ τούτου σύγκρουσις δύο διαφόρων σάλων, ἥτις ἤθελε βεβαίως συντρίψει πλοῖον οὐχὶ τοσοῦτον στερεῶς κατεσκευασμένον.

Ἐνίοτε διεφαίνετο πού ἡ ἀκτὴ διὰ μέσου ῥωγμῆς τινος τῆς οὐρίχνης, ἀλλὰ πλοῖον οὐδὲν τὸ Ταγκαδὲρ μόνον ἐθαλασσοδρόμει.

Τὴν μεσημβρίαν ἐφάνησαν συμπτώματά τινα γαλήνης, ἅτινα ἠύξησαν ἔτι, κλίναντος τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν δύσιν του.

Ἡ μικρὰ τῆς τρικυμίας διάρκεια προήρχετο ἐξ αὐτῆς τῆς σφοδρότητός της. Οἱ δὲ ἀπειρηκότες ἐπιβάται ἠδυνήθησαν τέλος νὰ φάγωσιν ὀλίγον καὶ ν' ἀναπαυθῶσιν ἐπὶ μικρὸν.

Ἡ νῦξ ὑπῆρξε σχετικῶς ἡρεμὸς, ὁ δὲ πλοηγὸς ἀνέπτυξε πάλιν τὴν κάτω σειρὰν τῶν ἱστίων, καὶ ἡ ταχύτης τῆς ἡμιολίας ὑπῆρξε μεγάλη. Τὴν ἐπαύριον, ἐνδεκάτην τοῦ μηνός, περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ παρῆλθε τὴν ἀκτὴν, καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι τὸ Σαγκάϊ ἀπέειχε ἑκατὸν μίλια.

Ἐκατὸν μίλια, ἅτινα ἔπρεπε νὰ διαγυθῶσιν ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ ! διότι τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐσπέραν ὥφειλε νὰ φθάσῃ ὁ κ. Φόγ εἰς Σαγκάϊ, ἵνα μὴ καθυστερῇ τοῦ εἰς Ἰοκοχάμαν ἀποπλέοντος ἀτμοκινήτου. Ἄν δὲν ἐπῆρχετο ἡ τρικυμία, καθ' ἣν ἀπωλέσθησαν τὸσαῦτα ὥραι, δὲν θ' ἀπέειχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ λιμὴν πλέον τῶν τριάκοντα μιλίων.

Ὁ ἄνεμος κατέπιπεν ἐπαισιωτικῶς, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ κατέπιπεν εὐτυχῶς καὶ ἡ θάλασσα. Ἡ ἡμιολία ἐκαλύφθη τότε ὑπὸ ἱστίων· λαῖφος, πρόθος καὶ προτονίδες ἐκαλοῦντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ ἡ θάλασσα ἀνεπῆδα εἰς ἀφρούς ὑπὸ τὴν σείραν τῆς πλώρας.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τὸ Ταγκαδὲρ ἀπέιχε μὲν τὴν τεσσαράκοντα μίλια τοῦ Σαγκαῖ, τοῦ ἑμμένου δὲ ἔξ ὧραι ὅπως καταπλεύσει ἐκεῖσε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Ἰοκοχάμας.

Πάντες ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀνησυχοῦν ζωντρότατα, πάντες ἐκ παντὸς τρόπου ἐπεθύμουν νὰ φθάσωσιν ἐγκαίρως, καὶ πάντες—τοῦ Φιλέα Φόγ βεβαίως ἐξαιρουμένου—ἠσθάνοντο πάλλουσαν τὴν καρδίαν τῶν ἐξ ἀνυπομονησίας. Πρὸς τοῦτο ὑπῆρχεν ἀνάγκη ταχύτητος ἐννέα μιλίων καθ' ὥραν, ὃ δὲ ἄνεμος κατέπιπτε πάντοτε! Ἦτο αὐτὰρ τις ἀνώμαλος, ἀτάκτως καὶ διακεκομμένης ἐπιπνέουσα ἀπὸ τῶν ἀκτῶν, παρερχομένη δὲ ταχεῖα καὶ καταλείπουσα τὴν θάλασσαν ἀρρυτίδιον.

Ἀλλὰ τὸ πλοῖον ἦτο τόσον ἐλαφρόν, καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ λεπτοῦσθι τοῦ ἱστία τοσοῦτον καλῶς συνήγον πᾶσαν ἰδιότροπον τῆς αὔρας πνοήν, ὥστε, τῇ βοήθειᾳ τοῦ βέματος, κατὰ τὴν ἑκτὴν ὥραν ὑπελείποντο δέκα μόνον μίλια μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Σαγκαῖ, καθότι ἡ πόλις αὕτη κεῖται εἰς ἀπόστασιν δέκα μιλίων τοῦλάχιστον ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν.

Τὴν ἐβδόμην ὥραν τέλος ἡ ἡμιολία ἀπέιχεν ἔτι τρία μίλια ἀπὸ τῆς πόλεως. Φοβερὰ δὲ βλασφημία διέβηκε τὰ ἡγεῖα τοῦ κυβερνήτου βλέποντος ὅτι μελλε νὰ στερηθῇ τὴν ἐκ διακοσίων λιρῶν ἀμοιβήν. Ἐθεώρησε τὸν κ. Φόγ, ὅστις ἔμενεν ἀπαθὴς, καίτοι τὴν στιγμὴν ἐκείνην διεκυβεύετο ὁλόκληρος ἡ περιουσία του.

Τὴν στιγμὴν ἐπίσης ἐκείνην μακρὰ μελανὴ ἀτρακτος, στεφομένη ὑπὸ στροβίλων καπνοῦ, ἐφάνη ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κυμάτων. Ἦτο δὲ τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοπλοῖον, ἀποπλέον κατὰ τὴν κανονικὴν του ὥραν.

— Νὰ πάρ' ἡ ὀργή! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ, ἀπαθὴς τὸν αἶκα μετ' ἀπελπισίας.

— Κάμετε σημεῖον! εἶπεν ἀπλῶς ὁ Φιλέας Φόγ.

Μικρὸν ὀρειχάλκινον τηλεβόλον, εὐρισκόμενον εἰς τὴν πρῶραν τοῦ Ταγκαδέρ, καὶ χρησιμεῖον ὅπως πυρσεύῃ ἐν καιρῷ ὀμίχλης, ἐπληρώθη μέχρι στομίου καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ὁ πλοηγὸς προσῆγε τὸν ἀνημμένον ἀνθρακὰ εἰς τὴν ὀπήν.

— Τὸ σημεῖον ἀνηχανίας! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Ἡ σημαία ὑπεστάλη εἰς τὸ μέσον τοῦ ἱστοῦ, ὑπῆρχε δὲ οὕτω ἑλπίς, ὅτι τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοπλοῖον, βλέπον τὸ διδόμενον σημεῖον, ἤθελεν ἐκτραπῆ μικρὸν τῆς ὁδοῦ του, ὅπως προσεγγίσῃ εἰς τὴν ἡμιολίαν.

— Πῦρ! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Καὶ τὸ μικρὸν ὀρειχάλκινον τηλεβόλον ἐβρόντησεν εἰς τὸν ἀέρα.

[Ἐπὶ τὴν συνέχισιν.]

Τὸ μήκος πάντων τῶν σιδηροδρόμων τῆς γῆς τῷ 1830 ἦτο 1,322 χιλιόμετρα, τῷ 1877 δὲ 320,830.

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΙΔΩΝ

Ἡ ἱστορία τῶν χειρῶν ὡς καὶ ἡ τῶν ἐνδυμάτων εἶνε στενότερα συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ. Διαιροῦνται δὲ αἱ χειρῖδες εἰς τρία, τουτέστι εἰς τὰς δερμάτινας, ἐκ χονδροῦ δέρματος τῶν ζώων, πρὸς χρῆσιν τῶν γεωργῶν, τὰς κεκαλυμμένας ὑπὸ μεταλλίνων φολίδων πρὸς χρῆσιν τῶν στρατιωτικῶν, καὶ τὰς ἐκ δέρματος λεπτοῦ ἢ μεταξίνης χρυσοκεντήτους πρὸς χρῆσιν τῶν ἐχόντων λεπτοφύεις τὰς χεῖρας. Αἱ τρεῖς δ' αὐταὶ τῶν χειρῶν διαιρέσεις ἀντιστοιχοῦσιν ἀληθῶς πρὸς τρεῖς ἐποχὰς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τοὺς χρόνους τῆς βαρβαρότητος, τὸν Μεσαίωνα καὶ τὴν Ἀναγέννησιν.

Ἀρχαιοτάτη εἶνε ἡ χρῆσις τῶν χειρῶν. Τὸ στρατήγημα δι' οὗ, ὡς διηγείται ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὁ Ἰακώβ ἐπεχείρησε νὰ ὑφαρπάσῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ νὰ πείσῃ ἡμᾶς ὅτι κατὰ τοὺς παλαιούς ἐκείνους χρόνους ἦσαν γνωσταὶ αἱ ἐκ δερμάτων κατασκευαζόμεναι χειρῖδες. Μετὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἀνευρίσκωμεν χειρῖδας ἐν Ὀδυσσεΐᾳ καὶ βλέπομεν τὸν γηραιὸν Λαέρτην, τὸν πατέρα τοῦ πολυμηχανοῦ Ὀδυσσεῖως, περιποιούμενον τὸν ἀγρόν του καὶ φοροῦντα κνημίδας ἐκ δέρματος βοῆς καὶ χειρῖδας, ἵνα μὴ κεντώσιν τὰς χεῖρας του αἱ βᾶτοι.

περὶ δὲ κνημῆσι βοείας

κνημίδας ῥαπτὰς δέδετο...
χειρῖδας τ' ἐπὶ χερσὶ, βᾶτων ἕνεκ'...

ὡς λέγει ὁ θεὸς Ὀμήρου.¹ Ἐν γένει οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε μετεχειρίζοντο τὰς χειρῖδας ὡς κόσμημα ἢ ὡς μέσον τῆς μαλακότητος τῶν χειρῶν, ὡς αἱ Πέρσαι, οἵτινες ἐφόρουν, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα,² «περὶ ἄκραις ταῖς χερσὶ χειρῖδας δασείας καὶ δακτυλῆθρας.» Ὁ δὲ Ἀθήναιος³ ἀναφέρει γαστρίμαργόν τινα, ὅστις ἤρχετο εἰς τὰ συμπόσια φορῶν δακτυλῆθρας «ἵν' ὡς θερμώτατον ὁ τρισάθλιος ἀναδιδῷ τῇ γλώττῃ» τὸ φαγητόν, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι δαιτυμόνες ἦσαν ἡναγκασμένοι νὰ περιμένωσιν, ἕως οὗ ψυχραθῇ καὶ δυνηθῶσι νὰ το λάβωσι, διότι ὡς γνωστὸν τότε ἔτρωγον διὰ τῶν δακτύλων λαμβάνοντες τὰ φαγητά! Ὡς δὲ παρ' Ἕλλησιν οὕτω καὶ παρὰ Ῥωμαίοις αἱ χειρῖδες ἦσαν χρήσιμοι εἰς μόνους τοὺς γεωργούς. Σκηπίων ὁ Νασικᾶς, ἰδὼν τινα ἐκλογέα ἔχοντα τυλώδεις καὶ χονδράς τὰς χεῖρας, ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ κατεσκεύαζε τὰς χειρῖδας του.

Καὶ ἐπὶ ὕδριων δὲ ἐπιτυμβίων εὐρίσκονται μορφαὶ φοροῦσαι χειρῖδας, πλεῖσται δὲ ἐπὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ στήλης τοῦ Τραϊανοῦ.⁴ Πλίνιος δ' ὁ

1. Ὀδυσσεΐας ω, 228-230.

2. Κύρου Παιδείας 8, 8, 17.

3. Α, 10, 25.

4. Τὴν στήλην ταύτην ἔστησε τῷ 112 μ. Χ. ἡ Γερουσία καὶ ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων εἰς τιμὴν τοῦ αὐτο-

νεώτερος ὁδοιπορῶν ἐν ὧρα ψύχους, λέγει εἰς τὸν γραμματέα του νὰ φορέσῃ χειρῖδας ἵνα δύναται νὰ γράφῃ εὐκόλως προφυλάττων τὰς χεῖρας του ἀπὸ τοῦ ψύχους.

Ἐπὶ Φιλίππου Αὐγούστου,¹ βασιλέως τῆς Γαλλίας (1165-1223), ἡ χειρὶς ῥιπτομένη ἐθεωρεῖτο ὡς πρόσκλησις εἰς θείαν κρίσιν, ὃ δὲ κύπτων καὶ λαμβάνων τὴν χειρῖδα ἐσήμαινεν ὅτι ἐδέχετο τὴν πρόσκλησιν. Ὁ ἀτυχὴς νέος Κορράδινος (1252-1268), υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Κορράδου τοῦ Δ', ἀφαιρεθεὶς τὸν θρόνον καὶ τὴν ζωὴν ὑπὸ τοῦ δουκὸς Καρόλου τῆς Ἀνδεγαβίας, ἀναβαίνων ἀδίκως τὸ ἱκρίωμα, διεμαρτυρήθη ῥίψας εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους τὴν χειρῖδά του, παρακαλέσας νὰ τὴν δώσωσιν εἰς τινα πρίγκηπα συγγενῇ του. Τὴν χειρῖδα ταύτην λαβὼν τις τῶν πολιτῶν ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀραγωνίας Πέτρον, ὅστις ἔνεκεν αὐτῆς ἀνηγορεύθη ἔπειτα ἐν Παλέρμῳ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ χειρὶς ἦτο σύμβολον προσκλήσεως εἰς μονομαχίαν ἢ εἰς δικαστήριον, διὰ τοῦτο ἀναμφιβόλως ὁ προσερχόμενος ἐνώπιον ἀνωτέρου, ὁ ὑπογράφων γαμικὸν συμβόλαιον, ὁ εὐλογῶν ἐν τῇ βαπτίσματι παρὰ τοῖς καθολικοῖς, ὁ προσερχόμενος εἰς τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν, εἰς κοινωνίαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καὶ ἐν γένει εἰς οἶον δῆποτε τόπον σεβαστὸν ὤφειλε νὰ ἔχῃ τὰς χεῖρας γυμνάς, ἀνευ χειρῶν λέγεται δ' ἐν τινι καθολικῷ συναξαρίῳ ὅτι κληρικός τις εἰσελθὼν εἰς ἐκκλησίαν χωρὶς νὰ ἐκβάλῃ τὰς χειρῖδας, ἐτιμωρήθη καὶ αἱ χειρῖδες ἐκολλήθησαν ἐπὶ τῶν χειρῶν του. Ἀπηγορεύετο δὲ εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ συνεδριάζωσι μετὰ χειρῶν, οἱ δ' ἀνώτατοι ὑπάλληλοι ἠδύναντο νὰ φορῶσιν, ἀλλὰ μόνον λινὰς. Ὡς ἔχνης δὲ τῶν παλαιῶν τούτων διατάξεων θεωρηήτω τὸ ὅτι οἱ μάρτυρες ἐξεταζόμενοι σήμερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὀφείλουσι νὰ μὴ φορῶσι χειρῖδας, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν οἱ προκράτορες Τραϊανοῦ μετὰ τὴν νικηφόρον αὐτοῦ ἐκστράτειαν κατὰ τῆς Δακίας. Ἦτο δ' ἐκ λευκοῦ μαρμαροῦ ἔχουσα ὕψος μὲν 42 περίπου μέτρων, διάμετρον δὲ 4. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἵστατο ὁ ἀνδρὶς τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἡ ἐπιφάνειά τῆς ὅλη ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἀναγλύφων παριστάντων τὰνδραγαθήματά του. Τῷ 1588 ὁ πάπας Σίξτος ὁ Ε' (1521—1590) ἀνακαινίσας τὴν στήλην ἀντικατέστησε τὸν ἀπολεσθέντα ἀνδριάντα διὰ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Ἡ στήλη τοῦ Τραϊανοῦ ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον τῆς ἐν Παρίσι τοῦ στήλης τῆς Βανδόμης. Ὁ δὲ Τραϊανὸς εἶνε ὁ γνωστὸς Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ ὁ «πατὴρ τῆς πατρίδος» ἐπονομασθεὶς καὶ τὸν τρίτον κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν κινήσας.

1. Ἐπωνομάσθη Αὐγούστος, διότι ἐγεννήθη τὸν μῆνα Αὐγούστου. Ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς πεντεκαιδεκάτης μετέσχε τῆς γ' σταυροφορίας μετὰ Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου (1180), ἀπέκρουσε νικηφόρος πολλοὺς ἐχθροὺς τῆς Γαλλίας, ἐπροστάτευσεν (1215) τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων (ὅπερ ἔκτοτε ἐπωνομάσθη «τὸ πρωτόγονον τέκνον τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας») καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς πατρίδος του.

σερχόμενοι εἰς μετάληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Κατὰ δὲ τὸν αὐλικὸν κανονισμὸν ἀνευ χειρῶν προσήρχοντο ἐν Γαλλίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα, τοὺς πρίγκηπας καὶ τὰς πρίγκηπισσας.

Ἦσαν δ' αἱ χειρῖδες καὶ σύμβολον ἀρχῆς, καὶ αἱ εὐλογοῦμεναι ἐν Ῥημοῖς κατὰ τὴν τελευτὴν τῆς στέψεως τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας ἐδήλουν ὅτι θεοθεν ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχήν. Κατὰ δὲ ταύτην τὴν ἐκ παραδόσεως ἀρχὴν ἡ χειρὶς ἐχρησίμευσεν εἰς ἀναγνώρισιν τῆς κυριαρχίας τοῦ δεσπότη, πρὸς δὲ ἐκδηλῶν ὁ ὑποτελὴς τὸ σεβας αὐτοῦ κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν του τὰς χειρῖδας καὶ τὸ ξίφος του. Ἐκάλουν δὲ χειρῖδας καὶ δασμόν τινα τιμαριωτικόν, καὶ ἡ δωρεὰ χειρῖδος ἐδήλου καὶ τὴν δωρεάν τοῦ κτήματος.

Ἐν Γαλλίᾳ οἱ ἱερεῖς πρῶτοι ἐφόρεσαν χειρῖδας ἐπιτραπέισας ὑπὸ τῆς ἐν Ἀκνισγράνῳ συνόδου, ἥτις καὶ κανονισμὸν συνέταξε περὶ τῆς χρήσεως ἐν γένει αὐτῶν. Ἀλλ' ἑτέρα σύνοδος ἐν Πουατιεῖ ἀπηγόρευεν αὐτὰς διὰ τοὺς λόγους δι' οὓς ἄλλοτε συνετάχθησαν οἱ κατὰ τῆς πολυτελείας νόμοι.¹

Ὁ Γκαίτε διηγείται ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Αἱ ἐμπορικαὶ πόλεις προσέφερον ἐπισήμως χειρῖδας κατὰ τὴν τελευτὴν, ἥτις προηγίτο τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐν Φραγκφούρτῃ ἐμπορικῶν πανηγύρεων. Ἡ ἀνανέωσις τῆς εἰλικρινείας αὐτῶν ἐθεβαλοῦτο προσέτι καὶ διὰ συμβολικῶν δώρων, ἅτινα προσέφερον εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμπόρων ἐν ἐπισήμῳ συνεδρίῳ. Ἰδοὺ δὲ πῶς εἰς ἐμέ, παῖδα ὄντα, διηγούντο τὰ κατὰ τὴν τελευτὴν ταύτην. Οἱ σύμβουλοι συνήρχοντο ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοκρατορικῇ αἰθούσῃ, καὶ προεδρεύοντος τοῦ προέδρου, ὁ γραμματεὺς ἀνεγίνωσκε τὴν αἰτίαν τῆς συνελεύσεως. Ἀλλ' αἰφνης ἤκουστο μουσικὴ ἀλλόκοτος ἐνθυμίζουσα τὴν ἑλευσιν, οὕτως εἶπεν, παρελθόντων αἰώνων, καὶ τρεῖς αὐληταὶ κεκαλυμμένην ἔχοντες τὴν κεφαλὴν καὶ ἐνδεδυμένοι μανδύας χρυσοπαρύφους, ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν αἴθουσαν αὐλοῦντες. Τούτων δ' ὁ μὲν ἐφύσα ἀσκαυλον, ὁ δὲ βαρύαυλον, ὁ δὲ δξύαυλον. Παρευθὺς δὲ διακοπτομένης τῆς συνεδριάσεως εἰσῆρχετο ἀντιπρόσωπος μιᾶς τῶν Ἀσιατικῶν πόλεων² μετὰ τῆς ἀκολούθιας του, καὶ ἐνεχειρίζον εἰς τὸν πρόεδρον τὰ συμ-

1. Πρῶτον παρὰ Ῥωμαίοις συνετάχθησαν ἐπίτηδες νόμοι πρὸς περιστολὴν τῆς πολυτελείας τῶν συμποσίων, τῶν ἐνδυμάτων καὶ αὐτῶν τῶν κηδεῶν καὶ τῶν τάφων. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ Η' (1224) μέχρι τοῦ ΙΔ' (1700 κ.ε.ξ.). Κατὰ τὰς σήμερον ἐπικρατούσας νεωτέρας δοξασίας οἱ τοιοῦτοι νόμοι εἶνε τυραννικοὶ καὶ γελοιοί, ἀντικείμενοι εἰς τὰς στοιχειωδέστατας γνώσεις τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας.

2. Ἀσιατικαὶ πόλεις αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἀσiam ἢ Ἀσιατικὴν Δασμόν (ἐκ τοῦ ἀρχ. γερμ. hansen συνεταίριζεσθαι), συστάθησαν τῷ 1211 ὑπὲρ ἀμοιβῆς συμβοηθείας κατὰ τῶν πειρατῶν τῆς Βαλτικῆς καὶ ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ ἐμπορίου. Ἀνῆλθον δ' αὐταὶ εἰς 80 καὶ διηροῦντο εἰς 4 τμήματα προερχομένων τῆς Αὐ-

βολικά δώρα, ἤτοι δαίγματα τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐξ ὧν συνίστατο κυρίως τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως. Ἀλλὰ κατὰ παλαιὸν τι ἔθος πάντα τὰ ἐμπορικὰ εἶδη ἐξεπερσώπει τὸ πέπερι. Ὁ-θεν ὁ ἀντιπρόσωπος κατέθετεν ἐνώπιον τοῦ προέδρου μεγάλην ἐκ γλυπτῶν ξύλων πεπεροθή-κην, καὶ ἐπ' αὐτῆς ζεύγος χειρῶν κεκοσμημέ-νων διὰ μεταξίνων σφαιριδίων καὶ ποικιλιμά-των. Ὅσον δ' αἱ χειρὶδες αὗται σημεῖον προ-στασίας εὐμενῶς μὲν ὑπὸ τοῦ προέδρου παρεχο-μένης, εὐγνωμόνως δὲ ὑπὸ τῆς πόλεως λαμβά-νομένης. Καὶ οἱ αὐτοκράτορες δὲ δὲν ἐδίσταζον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ στέλλωσι τὸ δαίγμα τοῦτο τῆς συνδιαλλαγῆς πρὸς τὰς αὐτοκρατο-ρικὰς λεγομένας πόλεις.¹ Ὁ ἀντιπρόσωπος ἔ-πειτα κατέθετε παρὰ τῇ πεπεροθήκῃ λευκὴν ῥά-βδον, ἧς ἄνευ οὐδεμίας πράξης εἶχε κύρος τῷ κυ-ρῷ ἐκείνῳ, ἐξεφώνει λόγον καὶ ἀνεχώρει μετὰ τῶν ἀλλήλων.

Αἱ χειρὶδες παρὰ τοῖς καθολικοῖς ἔχουσι συμ-βολικὴν ἔννοιαν ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ βαπτίσμα-τος. Κατ' ἔθος δὲ προσφέρουσι ζεύγος χειρῶν εἰς τὴν ἀνάδοχον.

Οἱ Ἰσπανοὶ συνειθίζον νὰ προσφέρωσι ζεύγος χειρῶν εἰς τοὺς κομίζοντας καλὴν τινα εἶδη-σιν, ὡς συγχαρίκια τρόπον τινά. Τὸ ἔθος τοῦτο εἰσῆλθον καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἐξ οὗ προήλθον καὶ αἱ παρομοιώδεις αὗται φράσεις: *Se donner des gants*, Ἀποδίδω εἰς ἑαυτὸν ἀξιώματιν τινα πράξιν, καυχῶμαι ἐν οὐδέοντι.

Prendre des gants, mettre des gants, Πράτ-τω ἢ λέγω τι μετὰ πολλῆς περισκέψεως.

Chat ganté n'a jamais pris de souris, Μὲ γάντια ὁ γάτος ποντίκια δὲν πιάνει. Τουτέστι, ἐὰν θέλῃς νὰ κάμῃς σωστὴν τὴν δουλειά σου, πρέπει νὰ πιάσῃς μὲ τὸ χέρι σου.

Μνείας ἀξία εἶνε καὶ ἡ χειρὶς τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ λεγομένου *champion* τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ βασιλέως ἢ τῆς βασιλίσσης ἢ κατὰ τοὺς γάμους αὐτῶν ὁ εὐπατρίδης ὁ ἐπι-τετραμμένος τὸ ἀξίωμα τοῦ προμάχου ἀναγγέλ-λει διὰ κηρύκων εἰς τὴν πόλιν ὅλην ὅτι ῥίπτει τὴν χειρὶδα ὡς σημεῖον προκλήσεως πρὸς πάντα ὑπάρχον θέλοντα νὰ ὑποβάλλῃ ἀντιρρήσεις καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς ἀναγορεύσεως ἢ τοῦ θάνατος, Κολωνίας, Βρουκλίνης καὶ Δανζίκης. Συνεισέ-φερον δὲ ἀνάλογον στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ χρηματι-κὴν εἰσφοράν. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς 17^{ης} ἑκατονταετηρίδος ἤρ-ξατο ἐκπίπτουσα ἡ ἄνσα ἔνεκα τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ἐμπορικῆς ἀκμῆς τῆς Ὀλλανδίας καὶ διελύθη τῇ 1630 περιορισθεῖσα εἰς τρεῖς πόλεις Ἀμ-βοῦργον, Βρέμην καὶ Λιβέκην.

1. Αὐτοκρατορικὰ ἐλέγοντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ πόλεις ἔχουσαι ἰδίαν διοίκησιν καὶ μόνον ἐξαρτώμεναι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπετέλουσαν δὲ καὶ δύο ἴδια τμήματα ἐν ταῖς Διαίταις, τὸ τοῦ Ῥή-νου καὶ τὸ τῆς Σουάβης ἦσαν δ' αὗται ἡ Ἀκίσγραν, Βρέμην, Κολωνία κλπ.

γάμου τοῦ βασιλέως. Τοῦ ἐθίμου τούτου ἐγένετο χρῆσις καὶ κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς νῦν βα-σιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας.

Τὸν Μεσαίωνα οἱ διὰ μεταλλίνων φολίδων κε-καλυμμένοι χειρὶδες ἦσαν μέρος ἀναπόσπαστον τῆς πανοπλίας τῶν Ἱπποτῶν. Καὶ σήμερον δ' ἔτι ὁ χειρισμὸς τῶν ἀγγχεμάχων ὅπλων εἶνε ἀ-σφαλέστερος καὶ εὐκολώτερος μετὰ χειρῶν. Ὅτε δὲ ἔσχυε τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα ἐν χρή-σει ἦσαν καὶ αἱ λεγόμεναι *χειρὶδες ἱερακοτρού-ρου* ἐκ δέρματος βουβάλου, αἱ ἐκ δέρματος ἐλά-φου καὶ αἱ ἐκ δέρματος αἰγάγρου. Βραδύτερον αἱ χειρὶδες ἀπομένουσιν ὡς μέσον προφυλακτι-κὸν κατὰ τοῦ φύχους καὶ τινῶν ἐπιδημιῶν νό-σων. Τὴν 16^{ην}, 17^{ην} καὶ 18^{ην} ἑκατονταετηρίδα αἱ χειρὶδες ἦσαν πεποικιλμέναι διὰ μετὰξῆς καὶ χρυσοῦ· ὁ ἐπικρατῶν τότε ἰταλικὸς συρμός δὲν ἐλησμονήσας τὸ μέρος τοῦτο τοῦ στολισμοῦ.

Μέσον πολυτελείας ἐγένοντο αἱ χειρὶδες ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Γ' (1551-1589) με-ταβάλλοντος τοῦ συρμοῦ ἐξ Ἀγγλίας, καὶ ἔκτοτε ἀπετέλεσαν μέρος ἀπαραίτητον τῆς γυναικείας ἐνδυμασίας. Αἱ γυναῖκες ἐφόρουσαν μεταξίνας μόνον χειρὶδας τὸν δὲ χειμῶνα ἦσαν ἐν χρήσει αἱ ἐκ δέρματος βουβάλου ὑπεστρωμέναι διὰ σι σύ-ρας. Καὶ τῶν μὲν χωρικῶν ἦσαν ἐκ σαγκαίου ἢ χονδρῶν δέρματος, τῶν δ' εὐγενῶν ἐκ διηθησμέ-νου ὑφάσματος ἢ ἐκ λεπτοῦ δέρματος. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ Αἰκατερίνης τῆς ἐκ Μεδίκων (1549-1589) ἐφόρουσαν χειρὶδας μεμυρισμένας, γραγιγιπὸνια ὀ-νομαζομένας ἀπὸ τινος κόμιτος ἰταλοῦ Φραγ-γιπὸν, πρώτου εἰσαγαγόντος τὸν συρμὸν τοῦ-τον εἰς Γαλλίαν. Ἀρχουένης δὲ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ 16^{ου} (1638-1715) αἱ δερμάτι-ναι χειρὶδες ἔγειναν κοιναί, ἀλλ' ἐφόρουσαν αὐτὰς μόνον ἐν τῇ ἱππασίᾳ, ἐν ὁδοιπορίᾳ, ἐν θήρᾳ καὶ ἐν γένει εἰς οὐχὶ ἐπισήμους περιστάσεις. Μέχρι δὲ τῆς 18^{ης} ἑκατονταετηρίδος πᾶς εἰσερχόμενος εἰς τὰ βασιλικά ἱπποστάσια ὤφειλε νὰ ἐκβάλ-λῃ τὰς χειρὶδας. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἐφόρουσαν κατὰ προτίμησιν περικάρπια ἐκ τριγύπτων καλύ-πτοντα μέρος τῆς χειρός. Λουδοβίκος δ' ὁ 18^{ος} (1755-1824) ἐμμένων εἰς τὰ παλαιὰ οὐδέποτε ἐφόρεσε χειρὶδας.¹

Οἱ λεγόμενοι εὐγενεῖς θεωροῦσι, καὶ λίαν εὐ-λόγως, ὡς πρᾶγμα σπουδαιότατον οὐ μόνον τὴν

1. Ἡ χρῆσις τῶν χειροκτίων (περιχειρῶν), γράφει ὁ Σκαρλάτος Δ. Βυζάντιος ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» του, περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ 16^{ου} τοῦλάχιστον αἰῶνος, δὲν ἦν γνωστὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ δὲ Χωνειάτης, πε-ριγράφων τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Λατίνου Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θωμᾶ Μοροζίνη, λέγει ὅτι «πε-ριέκλειε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐντὸς ὀγκῶν δερματίνων, ἐ-σχισμένων περὶ τοὺς δακτύλους.» Οἱ δὲ μεταξὺ τῶν Ὀ-θωμανῶν νέοι καλλωπισταί, μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν συνείθισαν τὰ χειρόκτια, προσδιωρισμένα ὑποχρεωτι-κῶς μόνον διὰ τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικούς καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς ἐν ταῖς παρατάξεσιν.

καθαριότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν μαλακότητα καὶ τὴν λευκότητα τῶν χειρῶν. Τὰ δύο δὲ ταῦτα ἐπιτυγχάνονται διὰ τῆς χρήσεως τῶν χειρῶν. Τινὲς συνειθίζουσι νὰ κοιμῶνται φοροῦντες χει-ρὶδας, ἀπαραίτητοι δ' εἶνε αὗται κατὰ τὰς ὁδοι-πορίας. Γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι καὶ ὁ Βύρων τοσοῦ-τον ἐφρόντιζε περὶ τῶν μικρῶν καὶ χιονολεύκων χειρῶν του, ὥστε καὶ κολυμβῶν ἐφόρει χειρὶδας.

Ἐν τισὶ δὲ πόλεσι τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας οἱ εὐγενεῖς ἔχουσι κυριώτατον μέλημα οὐχὶ τὰς χειρὶδας, ἀλλὰ τὴν ὑπόδεσιν. «Οἱ ἄγγλοι εὐ-γενεῖς, γράφει γάλλος τις συγγραφεὺς γράψας *Ἐρχειρίδιον περὶ τοῦ κομψοῦ ἔθους*, ὀφείλουσι νὰ μεταχειρίζωνται ἐξ ζεύγους χειρῶν τὴν ἡ-μέραν. Καὶ τὴν μὲν πρώταν ἐλαύνοντες τὸ κυνη-γετικὸν ὄχημα χειρὶδας ἐκ δέρματος ῥέννου, κατὰ τὴν δίωξιν τῆς ἀλώπεκος χειρὶδας ἐκ δέρ-ματος αἰγάγρου, ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς Λονδίνον ἐπὶ δίφρου, χειρὶδας ἐκ δέρματος κάστορος. Πο-ρευόμενοι δ' ἔπειτα χάριν περιπάτου εἰς τὸ Ἀἶτ Πάρκ χειρὶδας ἐκ χρωματιστοῦ δέρματος ἐρίφου πορευόμενοι δ' ἐπὶ δειπνῶν χειρὶδας ἐκ κιτρί-νου δέρματος κυνός. Τὴν δ' ἐσπέραν ἐν τῷ χορῷ ἢ τῇ ἐσπερίδι χειρὶδας ἐκ λευκοῦ λεπτοτάτου δέρματος, διηθησμένης διὰ μεταξίνων ποικι-λμάτων. Ἡ τήρησις δὲ τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἀπαιτεῖ δαπάνην εἰς χειρὶδας τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ φράγκων καὶ ἐβδομήκοντα καὶ πέντε λε-πτῶν τὴν ἡμέραν, ἤτοι ἐπτακαίδεκα χιλιάδας καὶ ἐπτακόσια ἐνενήκοντα τρία φράγκα καὶ ἐβδομήκοντα καὶ πέντε ἐκατοστὰ τὸ ἔτος (ἐν ἔτει 1839).»

Ἐν Παρισίοις ἀρκοῦσι δύο μόνον ζεύγη τὴν μὲν ἡμέραν ἐκ δέρματος δορκάδος ἢ κάστορος ἢ ἐρίφου διαφόρων χρωμάτων, τὴν δ' ἐσπέραν ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ ἐν τῇ ἐσπερίδι χρώματος ἀχύρου. Μόνον δὲ κατὰ τὰς μεγάλας καὶ ἐπισήμους θή-ρας εἶνε ἀπαραίτητον καὶ τρίτον ζεύγος. Αἱ κο-πτὰι μετὰξῆναι χειρὶδες ἐνθυμίζουσι τὰς καλὰς ἡμέρας τῆς αὐτῆς Λουδοβίκου τοῦ 16^{ου} καὶ τὸν καλλωπιστικὸν αἰῶνα τοῦ 17^{ου}. Καὶ σήμερον δὲ αἱ ἐν χρήσει χειρὶδες εἶνε αἱ δερμάτιναι, αἱ πλε-κταί, αἱ μετὰξῆναι, αἱ δικτυόκλωστοι, αἱ ἐκ βα-τίστης, αἱ ἐκ σκωτικοῦ νήματος, αἱ βαμβάκιναι.

Πολλὰκις ὑπεκινήθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς κομ-ψότητος αἵμα δὲ καὶ τῆς χρησιμότητος τῶν χει-ρῶν. Ἀλλ' οἱ φιλόκαλοι ἀναγκάσται τῆς Ἑ-στίας παρακαλοῦνται νὰ μὴ ἀπαιτήσωσι παρ' ἡμῶν νὰ ἀποφανθῶμεν ἐνταῦθα εἴτε ὑπὲρ τῶν χει-ρῶν εἴτε ἐναντίον αὐτῶν, διότι ὁ σκοπὸς τοῦ πηρόντος ἀρθριδίου δὲν εἶνε τοῦτο. Εὐκολώτερον δ' εἶνε νὰ ὑποτάσσεται τις εἰς τὸ ὑπὸ πάντων ἐν γένει παραδεδεγμένον ἢ νὰ θέλῃ νὰ το μετα-βάλλῃ. Δὲν εἶνε διόλου ἀπρεπὲς τὸ νὰ εἰσερχεται τις εἰς Ἰουδαϊκὴν Συναγωγὴν φορῶν τὸν πῖλόν του, οὐδὲ νὰ ἐκβάλλῃ τὰ σανδάλιά του μέλλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς μουσουλμανικὸν τέμενος. Ὁ νῦν

ἐπικρατῶν συρμός ἀπαιτεῖ νὰ φορῶμεν χειρὶδας ὅποτε πορευόμεθα εἰς ἀκρόασιν τινα ἢ ἐπίσημον ἐπίσκεψιν. Κατὰ τὰς δύο ταύτας περιστάσεις τὸ νὰ μὴ φορῇ τις χειρὶδας εἶνε ἄτοπος οἰκειότης.

Ἐν ἐσπερίδι ἐκβάλλομεν τὴν δεξιὴν χειρὶδα ἵνα λάβωμεν ποτόν τι ἢ παγωτόν καὶ τὰ τοιαῦ-τα, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ φορέσωμεν αὐτὴν πάλιν, ἐὰν θελήσωμεν νὰ καλέσωμεν κυρίαν τινα νὰ συγγορεύσῃ μεθ' ἡμῶν. Ἀλλ' ἐν τισιν οἰκογε-νεῖαις ἀρχαίαις ὑπάρχει ἔτι κατὰ παράδοσιν τὸ νὰ τρώωσι μετὰ χειρῶν, οἱ ἄνδρες νὰ φορῶσι μελανὰ φορέματα καὶ αἱ γυναῖκες ἐσθῆτας ἀ-νοικτὰς περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ στῆθος, ὅπερ ὅμως δὲν ἐκώλυε πριγκίπισσάν τινα ἔχουσαν χεῖρας εὐμορφοτάτας νὰ τρώγῃ τὴν *saláta* λαμβάνουσα αὐτὴν διὰ γυμνῶν τῶν δακτύλων. Ὡς μοναδικὸν δὲ παράδειγμα δύναμεθα νάνα-φέρωμεν τὴν συνήθειαν δουκὸς τινος καὶ δου-κίσσης (*de Chaulnes*), οὔτινας προσέφερον εἰς τοὺς παρακαλομένους ἐκ τινος τῶν ἐπὶ τῆς τρα-πέζης φαγητῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλιαρίου ὅπερ αὐτοὶ πρὸ ὀλίγου μετεχειρίσθησαν.

Ὡς προφυλακτικὸν τῆς ὑγείας αἱ χειρὶδες ὠ-φελοῦσι πολύ. Ὡς μέσον δὲ καλλωπισμοῦ ἐπι-τρέπεται νὰ τὰς θεωρῶμεν ὡς παιδαριῶδες πρᾶγ-μα καὶ ὀχληρόν διότι συμπερίζουσι τὰς χεῖρας, παρεμποδίζουσι τὴν λειτουργίαν τῶν πόρων τοῦ δέρματος καὶ γίνονται αἰτία νὰ πορροφῇ τὸ σῶμα βαφικὰς οὐσίας βλαπτικὰς. Ἡ χρῆσις τῶν χει-ρῶν εἶνε μία τῶν μυρίων βλαπτικῶν ἃς ὁ συρ-μός ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς τὰς ἀνεχό-μεθα διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι τὸ ἀπαιτεῖ ὁ συρμός. Ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν ταῖς μουσικαῖς συ-ναυλίαις πρέπει νὰ προσερχώμεθα μετὰ χειρῶν. Ἀλλὰ διατί; Αἱ εὐμορφοὶ χεῖρες δὲν θυ-σιάζονται οὕτω πως πρὸ τῶν ἐχουσῶν ψευδάδιον τι κατὰ τὸν σχηματισμόν; ὅπερ καὶ μόνον δι-καιολογεῖ τὰς χειρὶδας ὡς προκαταλύματα τῆς ἀσχημίας. Ὡς οὐδένα λόγον ἔχει ἡ χρῆσις τῶν χειρῶν εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν πλὴν τῶν τριῶν τούτων, τοῦ φύχους δὴλον ὅτι, τῆς θήρας καὶ τοῦ πολέμου. ***

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἐορτάζουσι κατὰ παλαιὸν ἔθος τὴν εἰ-κοσιπενταετηρίδα τοῦ γάμου των, καλοῦντες αὐτὴν ἀργυρῶν γάμον (*noces d'argent*), ὡς καὶ τὴν πεν-τηκονταετηρίδα ἐπίσης, ἣν καλοῦσι χρυσοῦν γάμον, (*noces d'or*). Ἐσχάτως ἐωρτάσθη, ὡς γνωστὸν, καθ' ἅπαντα τὴν Αὐστρίαν, ἐν μεγάλῃ καὶ πανδημῇ πομπῇ, ἡ εἰκοσιπενταετηρίς τοῦ γάμου τοῦ Αὐτοκράτορος Φραγ-κίσκου Ἰωσήφ. Τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης ἐορτῆς δη-μοσιεύομεν κατωτέρω σύντομον περιγραφὴν, ἐραυζόμε-νοι αὐτὴν ἐκ τῆς «Κλειῦς».

Σ. τ. Δ.

Εἰκοσιπενταετηρίς τοῦ γάμου τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας

Εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Αὐστρουγγαρίας ἡ παρελ-θοῦσα ἐβδόμη παρέσχεον ὑπόθεσιν καὶ ἀφορμὴν εἰλικρινοῦς χαρᾶς, διαρκοῦς ἀγαλλιάσεως καὶ αὐτεπαγγέλτων ἐπιδεικτικῶν πανηγύρεων, συμ-

πληρωθείσης τῇ 24 ἀπριλίου τῆς εικοσιπενταετηρίδος τῶν γόμων τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου. Ἰωσήφ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς συμβίου του. Ἀναβὰς ἐπὶ τὸν θρόνον τῷ 1849 ὁ αὐτοκράτωρ παρέλαβε τὴν μετενέχθειον αὐστριακὴν μοναρχίαν τῷ 1815, ἣν ἐν τῷ θορυβῶδει καὶ μακρῷ χρόνῳ, ἀνὰ μέσον παντοίων πολέμων, ἐρίδων καὶ περιπετειῶν, ἐκάθηρε παντὸς δεσποτικοῦ ρύπου, ἀπῆλλαξε παντὸς πολιτικοῦ δεσμοῦ, ἀνεκαίνισε καὶ ἐκράτυνε διὰ πλήρους παραχωρήσεως συνταγματικῶν καὶ δημοτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἀπέδειξε δύναμιν μεγάλαν, σπουδαίαν καὶ ἀπαραίτητον ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης. Τὴν ἐπὶ ἰδίῳ κοινῷ καὶ ἀγαθῷ εὐφρονᾷ καὶ εὐεργετικῇ τοῦ αὐτοκράτορος κυβερνήσειν μαρτυρεῖ ἔνθεν μὲν ἡ σπουδαία θέσις, ἣν κατέχει νῦν ἡ Αὐστρία ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς συμβουλίαις, ἔνθεν δὲ ἡ ἀνυπόκριτος πρὸς αὐτὸν ἀγάπη καὶ πίστις τῶν πολυάριθμων ὑπηκόων φυλῶν, αἵτινες, παρὰ πάσας τὰς μικρὰς ζηλοτυπίας καὶ διαφωνίας τῶν, ἀνευρίσκουσιν ἐν τῇ εὐκλειᾷ τῶν Ἀψβούργων δυναστεία τὴν διαλλαγὴν, τὴν ἑνώσιν καὶ τὴν ἰσχύιν τῶν. Ἐκ τῶν διαφόρων τῆς μοναρχίας ἐπαρχιῶν ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἐπέφρυσαν εἰς Βιένναν γιλιάρδες Γερμανῶν, Οὐγγρων, Βοημῶν, Κροατῶν, Δαλματῶν, Ἰταλῶν, Σέρβων καὶ δὴ Ὁθωμανῶν, καθολικοὶ καὶ ὀρθόδοξοι Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, Ραββῖνοι καὶ κληρικοὶ Ἰσλαμῖται, ἄλλοι ἀντιπρόσωποι ἐβδόμηκοντα καὶ ἐπέκεινα πόλεων, ἵνα συγχαρῶσι τῷ αὐτοκράτῳ, ὅστις ἔχει προχείρους πρὸς ἕνα ἕκαστον φράσεις εὐχαριστίας καὶ φιλανθρωπίας. Ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἑορτῶν, αἵτινες τελοῦνται κατὰ τὴν ἐβδόμαδα ταύτην ἐν Βιέννῃ, ἰδιαιτέρας μνείας ἀξία εἶναι ἡ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ παρ' ὀλίγον ἐπιπτε θῦμα οὐγγρου ράπτου, ἐπιχειρήσαντος νὰ τὸν δολοφονήσῃ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Ὁ τῆς Α. Μ. ἀδελφός, ἀρχιδούξ Μαξιμιλιανός, ὁ κατόπιν δυστυχῆς τοῦ Μεξικοῦ αὐτοκράτωρ, προσεκάλεσε τοὺς λαοὺς τῆς Αὐστρίας εἰς μικρὸν ἔρανον, δι' οὗ νὰ ἀνεγερθῇ ναὸς τοῦ Σωτῆρος εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ ἀρτίως ἀποτελεσθεὶς ναὸς οὗτος εἶναι τὸ κάλλιστον καὶ θαυμασιώτατον τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γοθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· κατὰ δὲ τὴν κομψὴν φράσιν τῶν περὶ τὰς καλὰς τέχνας φιλοσοφούντων, εἶναι «οὐ μόνον πεπηγυῖα μουσικῇ, ἀλλ' ἄφθιτον ποίημα ἐκ μυρίων μαρμάρων καὶ λίθων, οὗτινος τὰς ὑψηλὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς στροφὰς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐφιλοτέχνει καὶ συνεκόλλῃ ὁ περιφανὴς ἀριστοτέχνης Ἑρρίκος ὁ Φέρστελ», ὁ πώγων καὶ κροτάφους λευκανθίσας κατὰ τὴν μακροχρόνιον καὶ πολυμέριμον ἐργασίαν του». Ὁ ναὸς εἶναι κτίριον ἐπίμηκες,

ἔχει τρεῖς ναῦς, πολύγωνον εἴσοδον καὶ ἐπτά παρεκκλήσια καὶ μίαν ναὺν πλαγίαν μετὰ ἄλλων τεσσάρων παρεκκλησιῶν. Ὅσον ἀπλοῦν εἶναι τὸ σχέδιόν του, τοσοῦτον πολὺπλοκα φαίνονται τὰ κοσμητικὰ ἐλαττήρια, τοσοῦτον δὲ πλουσία καὶ ἡ ἀλλεπαλλήλος διαδοχὴ τῆς ποικιλίας τῶν τύπων. Ἡ μακρὰ ἕρις περὶ χρήσεως χρωμάτων καὶ χρυσαυτοφῆς ἐν τῇ γοθικῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἐλύθη διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τούτου, προτύπων ληφθέντων τῶν ἀπὸ τοῦ II' καὶ ΙΔ' αἰῶνος ἀριστουργημάτων τῆς οἰκοδομικῆς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ὁ ναὸς τοῦ Σωτῆρος δὲν εἶναι μόνον εὐκλήριος οἶκος, ἀλλὰ καὶ ἀξιοπρεπὲς τέμενος τῶν καλῶν τεχνῶν. Φιλοπονηθεὶς κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς κανόνας τῆς ἀκουστικῆς, ἐμπνέει τοῖς προσερχομένοις εὐλάβειαν διὰ τῆς ἀπανταχοῦ ἴσης διαμονῆς τοῦ ἤχου τῶν ᾠδῶν, διὰ τῶν περικαλλεστέων τοιχογραφιῶν καὶ διὰ τῶν 78 κεχρωματισμένων μικρῶν καὶ μεγάλων παραθύρων. Ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις παρεστάθη συμβολικῶς πρῶτον μὲν ἡ γένεσις, ἡ διαδοσις καὶ ἡ δύναμις τοῦ χριστιανισμοῦ καθόλου, εἶτα δὲ ἡ τοῦ χριστιανισμοῦ πρόοδος ἐν μιᾷ ἐκάστη τῶν ἐπαρχιῶν τῆς αὐστρουγγρικῆς μοναρχίας. Εἰς τὸν χρωματισμὸν τῶν λαμπρῶν παραθύρων γενναίως συνεβάλλοντο τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος, ὅλος ὁ αὐτοκρατορικὸς οἶκος, ἀρχιεπίσκοποι, μοναχοὶ, ἡ κοινότης τῆς Βιέννης, ἡ ἀριστοκρατικὴ τάξις καὶ πλεῖστοι τῆς τέχνης Μαικήναι, ἐν οἷς ὁ μακαρίτης βαρὼν Σίνας καὶ ὁ βουλευτὴς Νικ. Δούμπας. Ἡ ὅλη δαπάνη ἀνέβη εἰς 4,000,000 φιορινίων.

Εἰς τὰς ὀκταήμερους πανηγύρεις ἐπέθηκε τὴν κορωνίδα ἡ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους παρέλασις διακοσίων περίπου συντεχνιῶν, ἐκάστης ἐν πλήρει ἰδίᾳ στολῇ μεσαιωνικῇ μετὰ μυρίων συμβόλων ἀλληγορικῶν. Τὰ κατὰ τὴν πομπὴν ἐσχεδίασεν ὁ αὐστριακὸς ζωγράφος Μακάρ, ὁ περιφημότερος τῶν ζώντων ζωγράφων τῆς Εὐρώπης. Αἱ ἐθνικαὶ πανηγύρεις καὶ αἱ βασιλικαὶ πομπαὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα, αὐτοὶ οἱ θρίαμβοι τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων δὲν εἶναι ἀξιοὶ νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὴν ἀπαράμιλλον φιλοκαλίαν καὶ τὸν καλλιτεχνικώτατον ὀργανισμὸν τῆς ἐν Βιέννῃ παρελάσεως, ἥτις ὑπάρχει πρώτη καὶ μοναδική ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ γενναῖος αὐτοκράτωρ Φρ. Ἰωσήφ ἐπεδαψιλεύσατο πολλοῖς τὴν βασιλικὴν χάριν καὶ τὴν βασιλοπρεπῆ ἐλεημοσύνην του. Ἐχορήγησεν ᾠφειν εἰς 400 καταδίκους, διεσκόρπισε μυριάδας χρημάτων εἰς τοὺς πτωχοὺς, κατέβαλε δὲ ἐν τῷ ὀνόματι ἑαυτοῦ καὶ τῆς Αὐτοκρατορίας ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου ταμείου του 600,000 φιορινίων, ὅπως ἐκ τοῦ τόκου σχηματισθῶσι 40 σιτηρέσια χάριν «ἐνδεῶν καὶ βοηθείας ἀξίων φοιτητῶν» ἐν ἐκάστη ἀδιακρίτως σχολῇ τῶν ἀνὰ πάσαν τὴν Αὐστρουγγίαν πανεπιστημίων. Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐσω-

τερικῶν ὑπουργῶν διεβίβασε τὸ δε τὸ εὐχαριστήριον· «Ἀγαπητὲ κόμη Τάφες, κατὰ τὰ τριάκοντα καὶ ἐπέκεινα ἔτη τῆς ἐμῆς κυβερνήσεως, πλὴν τινῶν ὥρων λυπηρῶν, συνεκινῶν τὰς λαοὺς μου καὶ πολλῶν φαιδρουνῶν· ἀγνοτέραν ὅμως χαρὰν δὲν ἐνεποίησάν μοι ἢ αἱ ἀρτίως παρελθούσαι ἡμέραι. Τὴν χαρὰν παρσεύεσάν μοι οἱ ἀγαπητοὶ λαοί μου. Βαθέως συνεκίνησαν ἐμὲ καὶ τὴν Αὐτοκρατορίαν αἱ αὐταπάγγελτοι ἐπιδείξεις εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ ἀνυποκρίτου πιστότητος. Ἰδιῶται καθ' ἕκαστον, σύλλογοι, σωματεῖα, κοινότητες, ἀρχαί, ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, ἐξ ἀπασῶν τῶν τάξεων καὶ τῶν στρωμάτων τῆς κοινωνίας προσήνεγκαν ἡμῖν συγκινητικώτατας ἐνδείξεις εἰλικρινοῦς ἀγαλλιάσεως καὶ ἐγκάρδια συγχαρητήρια. Σεμνύνομαι καὶ μακαρίζω ἑμαυτὸν δυνάμενος νὰ θεωρήσω λαοὺς, οἷους τὸ κράτος τοῦτο περιλαμβάνει, ὡς τὴν μεγάλην ἐμὴν οἰκογένειαν. Ἐν τοῖς δείγμασι δὲ τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἀνευρίσκομεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνωθεν εὐλογίας, ἣν πρὸ 25 ἔτων ἐπεκαλεσάμεθα, καὶ ἣν ἀπεκδεχόμεθα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τῆς Θεῆς Χάριτος ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ οἴκου, τῶν τέκνων ἡμῶν καὶ τῆς πατρίδος.»

ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ

παρὰ τοῖς Τούρκοις.

Εἰς τὰ ζωγραφικὰ περιβόλια, τὰ καταστολίζοντα τὰ παλάτια τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν μεγάλων ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὐρίσκουμεν καλλιεργούμενα ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἀνθέων ὅσα συγκροτοῦσι τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὰ δένδρῳ, τοὺς ναρκίσσους, τοὺς ὑακίνθους, τὰ ἰάσμινα, τὰ εὐανθῆ βατράχια κτλ. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ῥόδον καὶ τὸ γαρόφαλλον, οἱ Ὁθωμανοὶ προτιμῶσι τὸ γλαφυρότατον Περσικὸν λείριον (λαλέ), τοῦ ὁποῦ ἡ τοῦ χρωματισμοῦ ἀρμονία καὶ ἡ ἀβρότης ἀναπληροῦσι τῆς εὐωδίας τὴν ἑλλειψιν. Τὸν εὐώδη δὲ χορὸν, τοῦ ὁποῦ προεξάρχει τὸ ἴον, κλείουσι τὸν Σεπτέμβριον τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ εὖσμα κρίνα, καὶ αἱ ποθεινόταται διὰ τὰς πολίτιδας γαζίαι. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἀξιοματικὸς ἐπὶ τῶν ἀνθέων (σουκουφετσή-μπασης ἢ τσιτσε-κτσή-μπασης), διορισθεὶς πρώτην φορὰν ἐπὶ τοῦ Σουλτάν Ἀχμέδ τοῦ Γ'. Τὸ ἔγγραφο τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἀξιοματικοῦ τούτου, τοῦ ὁποῦ καθήκον εἶνε νὰ ἔχῃ δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἑτοιμαθῶν τῶν εἰδῶν τὰ ἀνθη, μήπως ὀρεχθῇ κατὰ τύχην τινὸς αὐτῶν, ἐν καιρῷ τοῦ χειμῶνος, κυοφοροῦσα καμμία τῶν γυναικῶν τοῦ Σουλτάνου, εἶνε περιεργότατον, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ φρασίν αὐτοῦ εὐχαρίστως θέλουσιν ἶδει, ἐλπίζομεν, οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἐνταῦθα, ὡς δείγμα τῆς μεταφορικῆς τῶν Ἀσιατῶν γλώσσης. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο, καλλωπισμένον ὁλόγραφον μὲ ῥόδα καὶ

ἄλλα ἀνθη περίχρυσά, ἐτελείωνε μὲ τὰς ἐξῆς ἀνθηρὰς αὐτόχρημα φράσεις: «Διατάττομεν δὲ ὥστε πάντες οἱ φυτοκόμοι καὶ ὁ θεοὶ νὰ γνωρίζωσιν ὡς πρῶτον καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν ἐπιφύροντα τὸν παρόντα ὀρισμὸν, καὶ νὰ ᾔνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ ὅλοι οἱ ὀρθαλμοὶ ὡς ὁ ναρκίσσος, ὅλοι ὡτὰ καθὼς τὸ ῥόδον· νὰ μὴ ἔχωσι δέκα γλώσσας ὡς τὸ κρίνον· νὰ μὴ μεταβάλλωσι τὴν ἀκωκὴν τῆς γλώσσης αὐτῶν εἰς ἄκανθαν ῥοῖας, ἐμβαπτομένην εἰς τῶν ἀπρεπῶν λόγων τὸ αἶμα· ἀλλὰ νὰ ᾔνῃ συνεσταλμένοι, καὶ νὰ κρατῶσι κλεισμένον τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς ὁ κάλυξ τοῦ ῥόδου· καὶ ὅχι νὰ τὸ ἀνοίγωσι (πρὸς ὀμιλίαν) παρὰ καιρὸν ὡς ὁ κυανὸς ὑακίνθος, ὅστις σκορπίζει τὴν εὐωδίαν αὐτοῦ πρὶν τὴν ἐπιθυμήσῃ· νὰ κλίνωσι, τέλος πάντων, τὴν κεφαλὴν, ὡς τὸ ἴον, καὶ ὅχι νὰ ἀντικρούωσιν ἀπειθῶς κτλ.»

Γινώμαι καὶ σκέψαις ἡθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΟ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

141.

Πολλάκις καυχώμεθα ὅτι οὐδόλως ἡ ἀνία ἡμᾶς ἐπηρεάζει, εἵμεθα δὲ τοσοῦτον κενοδόχοι, ὥστε δὲν αἰσθανόμεθα ὅτι ἀνίας γίνεται παρὰ τῆς ἡμετέρας συναναστροφῆς.

142.

Τοῦ μεγάλου νοὸς ἴδιον εἶναι ἡ διὰ λόγων ὀλίγων πολλῶν πραγμάτων ἐξήγησις· ὁ δὲ νοὺς ὁ μικρὸς, ἀπ' ἐναντίας, προτέρημα ἔχει τὸ διὰ λόγων πολλῶν οὐδὲν λέγειν.

143.

Μᾶλλον πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀγαθότητος μεγαλύνομεν τὰ προτερήματα τοῦ πλησίον, ἢ πρὸς ἔπαινον τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ· ἐπιζητοῦμεν δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ἐπαίνους, τοὺς ἄλλους δὲ ἡμεῖς ἐπαίνουντες.

144.

Οὐδεὶς προθύμως ἐπαινεῖ οὐδ' εὐλογεῖ ποτε, χωρὶς συμφέροντος. Πᾶς δὲ ἔπαινος κολακεία τις εἶναι, ἐπιτηδεύει, κεκρυμμένη, ἄθρᾳ, διαφόρως κολακεύουσα τὸν κολακεύοντα καὶ τὸν κολακευόμενον. Καὶ ὁ μὲν δέχεται αὐτὴν ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὁ δὲ προσφέρει αὐτὴν πρὸς ἐνδειξιν καὶ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ τοῦ διορατικοῦ αὐτοῦ νοός.

145.

Πολλάκις προσφέρομεν ἐπαίνους πεφαρμακυσμένους, δι' ὧν, ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐξελέγχομεν τῶν ἐπαινουμένων τὰ ἐλαττώματα ἐκεῖνα, ὅσα δὲν τολμῶμεν νὰ ἀποκαλύψωμεν κατ' ἄλλον τρόπον.

146.

Συνήθως ἐπαινοῦμεν διὰ νὰ ἐπαινεθῶμεν.

147.

Ὀλίγοι εἶναι ἀρκούντως φρόνιμοι, ὥστε νὰ προ-

1. Κωνσταντινουπόλις, ὑπὸ Σ. Δ. Βυζαντίου.

τιμῶσι τὴν ὠφέλιμον αὐτοῖς ἐπιτίμησιν ἀντὶ τοῦ καταπροδίδοντος αὐτοῦς ἐπαίνου.

148.

Ἵπάρχει ἐλεγχος ἐπαίνου τόπον ἐπέχων, καὶ ἔπαινος κακολόγος.

149.

Ἀποκρούμεν τοὺς ἐπαίνους, διπλοῦν ἐπιδιώκοντες ἔπαινον.

150.

Ἡ ἐπιθυμία πρεπόντων καὶ δικαίων ἐπαίνων ἐνισχύει τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀρετὴν· οἱ δὲ πρὸς τὴν περνοῖαν, τὴν δεινότητα καὶ τὸ κάλλος αὐτοῦ ἀποδιδόμενοι ἔπαινοι συντελοῦσι πρὸς αὕξησιν τῶν προτερημάτων αὐτοῦ τούτων.

151.

Εὐκολώτερον κυβερνεῖ τις ἄλλους, δυσκολώτερον δὲ σώζει ἐαυτὸν ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως ἄλλων.

152.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐκολάκευεν ἐαυτὸν, αἱ τῶν ἄλλων κολακίαι δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν βλάψωσιν.

153.

Ἡ φύσις δημιουργεῖ τὸ προτέρημα, ἡ δὲ τύχη ἀναδεικνύει αὐτὸ ἐνεργόν.

154.

Ἐλευθεροῦται ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς τύχης ἀπὸ ἐλαττωμάτων πολλῶν, ἐξ ὧν δὲν δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτὸν ἡ φρόνησις.

155.

Ἵπάρχουσιν ἄνθρωποι προτερημάτων προξενούντες σιγασίαν· ἄλλοι δὲ μετὰ ἐλαττωμάτων ἀρέσκουσιν.

156.

Ἀνθρώποι τινες μόνον ἔχουσι προτέρημα τὸ λέγειν καὶ πράττειν ἀνοησίας ἐπωφελῶς· ἐν παντί δὲ ἤθελον ἀποτύχει, ἐὰν ἄλλο ἡσπάζοντο διαγωγῆς σύστημα.

Τὰ ἐπόμενα ἐπιγράμματα εἶνε χαρίεντα παίγνια ἐνὸς τῶν σοφωτέρων τῆς Γαλλίας ἐλληνοστῶν, συνάμα δὲ καὶ φιλελλήνων· ἡ Ἑστία ὀφείλει εἰς τὴν φιλίαν τοῦ τὴν ἀνώνυμον δημοσίευσίν των. Σ. τ. Δ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐπιτύμβιον Θιερίου.

Τ' ἀνδρὸς μὴ μετρεῖτε νόον τῷ σώματος ὄγκῳ·
πνεῦμα γὰρ ἐν σμικρῷ, πνεῦμα μέγιστον ἔφυ.

Εἰς τὸ Νυκτὸς ἄγαλμα,

ὑπὸ Μιχαὴλ Ἀγγέλου πεποιημένον.

Σιγᾶτε, ὦ ξεῖνοι, μὴ νύκτα μ' ἐγείρετε· πάντως γάρ, πάντως στυγέω κόσμον ἄκοσμον ὄραν.

Εἰς ἐμαυτόν.

Ὡς περ ἦν φιλόδιλος, ἐγὼ νῦν τυφλὸς ἀλῶμαι
ὄμμασι πειράζων γράμματα τανταλείεις.

Εἰς οἶκημα φίλου.

Ταῦτα σοφὸς ποτ' ἀνὴρ μικρὸν στέγος οἰκοδομήσας
τοῖς μωμησαμένοις ἔνεπεν εὐμενέως·
Στεινὸς οὐδ' ἐστὶ δόμος, φίλοι· εὖ λέγετ'· ἀλλ' ἀγαπᾶτε
εἴ γε φίλων πλήρης, οὐκέτι μικρότερος.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Βάζω τὸ κεφάλι μου, ἐὰν δὲν ἔχῃ οὕτως, ἔλεγε τις πρὸς τὸν Μοντεσκιῦ, πρὸς ὑποστήριξιν γνώμης τοῦ τινός.

— Τὸ δέχομαι, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ ἐπιφανὴς συγγραφεύς· τὰ μικρὰ δῶρα διατηροῦν τὴν φιλίαν.

* *

Πατὴρ θέλων νὰ καταστήσῃ τὸν υἱὸν του φιλόπονον καὶ νὰ τὸν συνειθίσῃ νὰ ἐγείρεται πρῶτ', τῷ εἶπεν ἡμέραν τινά·

— Ὑῖέ μου, δὲν ἤξεύρεις τί κερδαίνει τις ἐγχειρόμενος πρῶτ'. Ἰδοὺ γὰρ νέος τις ἐγερθεὶς λίαν πρῶτ' εὗρε καθ' ὁδὸν βαλάντιον πλήρες χρημάτων.

— Ἀλλὰ, πάτερ μου ὑπέλαβεν ὁ υἱός, ὁ χάσας τὸ βαλάντιον θὰ εἶχεν ἐγερθῇ ἐνωρίτερα τοῦ εὐρόντος αὐτό.

ΛΑΗΘΕΙΑΙ

Μὴ γίνῃς δοῦλος εἰς ὅποιον ἦτο δοῦλος, καὶ μὴ πάρης δοῦλον ἐκεῖνον ὅπου ἦτον αὐθέντης.

Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ μὴ χάσῃς τὴν τέχνην, ὅταν δὲν ἔχῃς σίδηρον κτύπα εἰς τὸ ἀμμῶνι.

* Ἀν τὸ ἄλογον ὀργῶνῃ σέλλωσεν τὸ βῶδι. (Ἰσπανικαὶ παροιμίαι.)

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Δύσκολον εἶνε, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατον, νὰ δώσωμεν ὁδηγίας ἀκριβεῖς πρὸς ἐκλογὴν καλῆς ποιότητος ξυραφίων, διότι σπανίως ἡ μεγάλη αὐτῶν τιμὴ εἶνε ἐγγύησις καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν. Πολλάκις ξυράφιον τιμώμενον μιᾶς δραχμῆς δυνατόν νὰ ἀποδειχθῇ ἐν τῇ χρήσει πολὺ καλλίτερον ἄλλου τινός τιμωμένου δέκα δραχμῶν. Πάντα δὲ τὰ ξυράφια δὲν ἀρμόζουσιν εἰς οἶον δῆποτε γένειον. Τὸ καλλίτερον ὅπερ ἔχομεν νὰ πράξωμεν εἶνε ἀφ' οὗ ἀγοράσωμεν τὰ ξυράφια νὰ τα δώσωμεν εἰς δόκιμόν τινα κουρέα ὅστις νὰ τα ἀκονίσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν κόψιν αὐτῶν κατάλληλον κατὰ τὴν μεζύονα ἢ ἐλάσσονα ἀπαλότητα τῶν τριχῶν. Ὁ ἔχων δὲ πολλὰ ξυράφια ὀφείλει πρῶτον νὰ μεταχειρίζεται ἐν τούτων ἐφ' ὅσον χρόνον διαρκεῖ ἀκεαία ἢ κόψιν του. Ἐπειτα δὲ λαμβάνει ἕτερον καὶ μετὰ τοῦτο ἕτερον. Ἡ ἀνάπαυσις δὲ αὕτη συντελεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ξυραφίων. Πρέπει δὲ νὰ καθαρίζωμεν ἐκ διαλειμμάτων τὸ λωρίον ἔξοντες αὐτὸ ἐλαφρῶς πρὸς ἀφαίρεσιν τῶν παλαιότερων στρωμάτων τῆς ἀλοιφῆς. Ὅσάκις δὲ θέλωμεν νὰ ξυρισθῶμεν καλὸν εἶνε πρὶν μεταχειρισθῶμεν τὸ ξυράφιον νὰ τὸ ἐμβαπτίζωμεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς εἰς ὕδωρ θερμότατον.